

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 40—
za en mesec .. „ 3,50
za Nemško celoletno .. „ 45—
za ostalo inozemstvo .. „ 50—

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 30—
za en mesec .. „ 3—
v upravljanju mesečno .. „ 2,50

Sobotna izdaja:
za celo leto .. „ 8—
za Nemško celoletno .. „ 10—
za ostalo inozemstvo .. „ 13—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna poltivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali ne prestopi)
za enkrat .. „ po 50 v
za dva in večkrat .. „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna poltivrsta K 1—
Izhaja vsak dan izvenredno ne delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-haro. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Pogajanja.

Na Dunaju se ministrski predsednik vitez Seidler pogaja s parlamentarnimi strankami zaradi sklicanja parlamenta. To se pravi: dr. Seidler išče večine, katero je že pri zadnjem državnozbornem zasedanju dobil le z največjo težavo in za katero ima sedaj, po svojih famoznih ukrepih proti Čehom in Jugoslovanom ter po skrivnostni igri s poljskim vprašanjem, še veliko manj upanja. Kako bo to večino slednjič dobil, je njegova stvar; on bo storil vse, kar bo mogel, da se obdrži — saj smo celo doživeli, da je izrazil suvereno moč krone v potrdilo svoje brezglave politike.

Nas zanima pri tem druga, načelna stran teh pogajanj, ne vprašanje, kako se bodo končala. Nas zanima zlasti dejstvo, da se ministrski predsednik pogaja s strankami, ali bi sklical državni zbor ali ne, in zlasti nas zanima možnost, da se državni zbor sploh ne snide, če ministrski predsednik za svojo vlado, ki ima ne samo izrazito nemško, marveč po zadnjih dogodkih celo očitno protislovansko obilježje, ne zbira večine glasov. Reči moramo, da je to dejstvo unikum v konstitucionalni dobi in sramota za ustroj, ki kaj takega omogočuje.

Tega, mislimo, tudi Seidlerjeva vlada ne bo zanikala, da vsa teža razmer počiva na širokih in potrpežljivih plečih ljudstva, da izključno ta pleča žuli breme vojske. Seidler sedi v svoji pisarni in »vlada.« Ljudstvo pa, ki ga on vlada, pada na bojiščih pod kroglo, se duši s plinom, medli po mestih od lakote, se trudi in ubada po poljih do zadnje kapljice potu, ki ga še more iztisniti usehlo mišičevje, omaga v tovarnah. Kakor strašna usoda so prišli dogodki zadnjih dni nad državo. In kdo je ta država? To vendar ni ministrski predsednik, ki se sedaj pogaja z zastopniki ljudstva, ali bi jim dal besedo, da rečejo, kaj ljudstvo misli in hoče, ali pa bi jim morda zopet zavezal usta. Kogar v dvajsetem stoletju sprelevajo poželjenja po absolutizmu, spada v muzej, med zgodovinske spomenike fevdalne preteklosti, ne na sedež ministrskega predsednika. Kdor bi pa celo sedaj, po štirih letih vojske, katere žgoči bič je padal le po telesu ljudstva, dasi se ni moglo braniti, ko se je zavihtel nad njim, hotel vladati brez ljudstva, ne krši le ustavo, ampak je škodljivec države: on vzdržuje nezadovoljnost, jo neti in pospešuje stremženja, ki so vse prej nego državi v korist.

V nobeni drugi izmed zapadno-evrop-

skih držav ni prišlo vodečim državnikom na misel, da bi vladali brez parlamenta, nikjer se niso šele pogajali s strankami, ali bi sklicali parlament, ali bi bili brez njega. Tam to ni več vprašanje. Ententa doživlja katastrofo za katastrofo, a da bi izzvala državno katastrofo, da bi si sama namerila nož na srce, tega se skrbno izogiba: svoj parlament čuva. Po zadnjem vojaškem polomu na Francoskem so mnogi poslanci v francoskem parlamentu zahtevali, da se prične razprava o vojaškem položaju; Clemenceau je menil, da bi to državi škodovalo in je dne 4. t. m. koncal svoj govor z besedami: »Če nisem spolnil svoje dolžnosti, potem me spodite s tega mesta; če mi zaupate, mi dopustite, da izvedem delo mrtvih do konca.« In je dobil zase 377 glasov izmed 487 oddanih. Tako govori državnik, ki čuti ustavno. On se ne pogaja, ali bi sklical parlament, ne tipa, ali ima večino, marveč moško stopi pred sodni stol ljudstva, pripravljen, da izvaja posledice, če ga obsodijo. Tu ima Seidler lep zgled. A ti zgledi ga ne mikajo. Pri nas je vprašanje parlamenta vprašanje ministrskega predsednika, ne vprašanje ustave; Seidler se pogaja, da reši sebe, in rajši žrtvuje ustavo, nego sebe.

Na vse take opazke dobivamo vedno isti odgovor: Naš parlament je za delo nezmožen; v njem ne vlada državna misel, ampak separatistične težnje razbitih strank. Priznajmo, da naš državni zbor ni ravno vzoren, da bi marsikaj bilo lahko drugače. Toda kdo je kriv, da je tako? Kdo je kriv, da državna misel nima nobene moči do duhov? Ali je čudno, da se razkroja parlament države, ki je izrazito narodnostna, ki ima slovansko večino, in ki jo kljub temu silijo pod nemške belange in mažarsko nasilje? Ali je čudno, da odrekajo slovanski poslanci glasove ministrskemu predsedniku, ki vodi pred prestol prečudne deputacije in uganja sam politiko »Štajerca« na način, kakršen se pred prestolom ne spodobi? Kdo je kriv? Naša stranka je vedno stala na stališču, da je Avstriji-Ogrski vtelesena velika misel sprave med narodi, da je ravno ta država prva poklicana, da praktično reši narodnostno vprašanje ter tako izvrši apostolsko misijo v človeštvu. Ves svet teži za spravo, vse išče formule, ki bi omogočile miroljubno »zvezo narodov.« Pogoji zanj so dani sami v naravi naše države. A tisti, ki to najmanj vedo, so naši državniki. Oni se pogajajo, ne kako bi državo rešili, ne kako bi dali državni misli trajno moč, da bi združila duhove in jih organizirala k skupnemu delu, ampak kako bi

rešila sebe in organizirala enodnevno večino zase. Kdor gre z njimi, gre zoper državo.

Ogrski parlament v zvezi z Nemčijo.

V seji ogrske poslanske zbornice dne 5. t. m. je govoril grof Tisza o poglobljeni zvezi z Nemčijo: Prepričan je, da ta poglobljena zveza ne more biti nič drugega, nego občevarje neodvisnih vlasti pod mednarodnimi oblikami. Tudi na političnem poprišču bi govornik z veseljem pritrldil bistveni okrepitvi, posebno trdnjshi sestavi casus foederis. Le-ta more tudi v bodočnosti izgubiti svoj defenzivni značaj, ki ga je imel v preteklosti. Veliko več se da v konkretnih vprašanjih storiti na vojaškem poprišču. Bogato vsebino pa more ta zveza doseči na gospodarskem poprišču, ne da bi izdala eksistenčne pogoje produkcije posameznih držav. Z vzajemno zjamčenimi olajšavami moremo drug za drugega veliko storiti. Vendar pa mora govornik poudariti, da tudi ta gospodarska zveza ne more imeti agresivnega značaja in tudi ne pomenja zapore nasproti drugim vlastem. Najodločnejše moramo izjaviti, da je naša gospodarska zveza z Nemčijo le tedaj koristna in da jo moremo sprejeti le tedaj, če ne bo istočasno zvezana s spojitvijo tako obsežnega gospodarskega ozemlja, ki ima surovin v preobilju, kajti v tem slučaju bi žrtvovali poljedelstvo zavezniških velesil temu zvezniku. Radi bomo dovolili gospodarske ugodnosti takim ozemljem, katerih zveza more biti za nas koristna. Toda v to zvezo, ki temelji na dovolitvi posebnih koristi, moramo sprejeti le taka ozemlja, katerih pridružitve uvoznega značaja celega zavezniškega ozemlja ne bo predružila. Že danes moramo najodločnejše poudariti, da tudi Nemčija danes ne more želeči, da bi se dalo ogrsko kmetijstvo izkoriščati na primer na ljubo Rumuniji.

Ministrski predsednik dr. Wekerle je odgovoril: V prvi vrsti izražam svoje veselje nad besedami predgovornika, ki je našo zvezo z Nemčijo moralno podkrepil s tem, da je izjavil, da ogrsko javno mnenje stoji za to zvezo. Značaj te zveze je, kakor je bil vedno, defenziven. Težišče vprašanja je v tem, da je tu govor o defenzivni zvezi in ravno zato je seveda v interesu okrepitve obrambe, da skušamo obrambna sredstva, ki jih vsebuje oborožena moč, ojačiti in povišati. — Tretja točka bi bila okrepitev zveze potom gospodarskih pogodb. Naše kmetijske interese

moramo z eno besedo na vsak način varovati tudi v novih razmerah. Mislim, da se visoke agrarne carine ne dajo vzdržati, vendar se moramo z varnostnega stališča vedno držati tiste meje, ki našo produktivno sposobnost brezpogojno zavaruje. Zato ne more biti govora o priključitvi, ki bi dražila naše interese. Ob sebi se ume, da moremo skleniti samo tako zvezo, v kateri bo naša suvereniteta pod vsemi okoliščinami zagotovljena: a ne le naša suvereniteta, marveč tudi našo pravico razpolaganja moramo zavarovati. Končujem torej z izjavo, da moramo istočasno, ko sklepamo z Nemčijo političen dogovor, skrbeti tudi za sporazumno ureditev naših blagovnih razmer in skleniti obenem narodnogospodarsko pogodbo.

Zbornica se je nato na nedoločen čas odgodila.

Vprašanje Poljske.

»Neues Wiener Tagblatt«, katerega zveze s krogi vlade so splošno znane, je objavil z ozirom na vprašanje Poljske in o nameravanem polovanju avstrijskega in ogrskega zunanjega ministra barona Buriana članek, ki izvaja med drugim: »Ob nastopnem posetu grofa Buriana pri kancelerju Hertlingu v Berlinu bodo razpravljali pač v prvi vrsti o vprašanju Poljske. To vprašanje je pač najbolj trnjevo v vrsti vprašanj, ki jih je sprožila vojska. Prej ko slej zagrinja razvoj vprašanja nepredorljiva tema. Lahko rečemo, da odkar je izšlo lastnoročno pismo cesarja Franca Jožeta 4. novembra 1916, nista zvezni sili izjavili ničesar o svojih ciljih. Omenjeno lastnoročno pismo je, kakor znano, naznanjevalo, da se bo ustanovila samostojna država iz ruskega gospodstva iztrganih ozemelj in sicer dedna monarhija z ustavo; istočasno se je izrazila kot cesarjeva volja: »V tistem trenutku, ko vstane nova država, se podeli tudi deželi Galiciji roko v roki s tem razvojem pravica, da samostojno ureja svoje deželne zadeve v popolni meri, v kolikor to soglaša z njeno pripadnostjo k skupnosti države in njenim procvitanjem, da se nudi prebivalstvu Galicije jamstvo njegovega narodnega in gospodarskega razvoja.«

Cim bolj so se merodajne oblasti od takrat izogibale podajati izjave, tem bolj so poganjale legende. Časopisje v Nemčiji, kateremu so, kakor je to navada, uzde zrahljali, je bilo tudi v tem slučaju, ko gre za naša življenjska vprašanja, izvrsten informacijski vir avstrijskemu javnemu mnenju, kar v resnici ni koristilo stvari. Javno

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J.
Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stele.

(Dalje.)

Deville.

Znanost res lahko postavlja hipoteze tudi izven polja dosedanjih svojih preiskovanj, toda vedno le v področju izkustva ali v sferi, ki se da preiskati z znanstvenimi sredstvi. Hipoteza je v toliko znanstvena in znanosti koristna, v kolikor sega z mislijo za že pridobljene meje, toda v smeri, pokazani po dosedanjem izkustvu, in v nadi, da jo bodo nova izkustva podprla. S to nado hipoteza živi, v njej ima tudi pravo svojega obstoja; toda kadar kdo uganja pustolovstvo izven sfere izkustva, že ne moremo več govoriti o znanstveni hipotezi. O načinu, kako se je razvil iz kaosa planetni sistem, napravimo lahko različne hipoteze: ker to vse je še v področju izkustva; marsikaj v tem oziru lahko opazujemo na sedanjem obnebu in marsikaj se lahko poskusi v laboratoriju. Toda ali je materija svetovne megle absolutno bitje ali je odvisna od Stvarnika, o tem ni mogoče postaviti nobene znanstvene hipoteze, ker je tu izkustvo izključeno. O razmestitvi raznih psihičnih fun-

kcij v raznih delih možganov se dajo narediti hipoteze, ker tu lahko pričakujemo odločilnih opazovanj, mnenja pa, da zvest ni nič drugega, kot ena stran možganskih gibanj, ne moremo vzeti za znanstveno hipotezo, saj si niti misliti ne moremo izkustva, ki bi kaj podobnega lahko potrdilo.

Gospodična Wilson.

Samo eno moram očitati tem izvajanjem: da so grozno abstraktna. Ali bi ne mogli, gospod Deville, malo bolj konkretno pokazati, kako iz tega sledi soglasje, ali kakor Vi pravite, oddelitev obeh nazorov o svetu, verskega in znanstvenega?

Deville.

Ce želite, gospodična, bom poskusil narisati konkretnjšo sliko sveta, kot nam jo nudi znanost, in prepričali se bomo, da o sporu z vero ne more biti govora. Ne bom vas dolgočasil s prodornostmi, samo glavne poteze bom poudaril.

Sedanja znanost sploh skuša razumeti materialni kakor tudi moralni svet s stališča evolucije — kar že v osnovi prija religiji, saj nič tako ne vodi duha k iskanju začetka in Stvarnika, kakor misel evolucije: kjer je evolucija, razvoj, tam ni kaosa, ni slučajnosti, ampak stremljenje k nekemu cilju, ki se je nahajal potencialno v začetku.

Materijalni svet predstavlja znanosti evolucijo neomejene materije od svetovne megle pa do tvorbe sedanjega našega pla-

netnega sistema s pomočjo mehaničnih sil, ki spe v materiji. Tu ni nobena teza ali hipoteza v nasprotju z verskim svetovnim naziranjem. Religija, kakor sem dejal, trdi samo to, da izhaja materija od Stvarnika, da je on rezultat evolucije, ki so jo izvršile naravne sile, nameraval. To pa je, kakor vemo, že izven kompetence znanosti.

Dalje išče znanost tudi razlage za množino oblik, ki jo vidimo v živem svetu, v razvojni genezi. Malo je še v tej smeri dognala, na mnogo težav je zadela in do sedaj še plava večinoma v hipotezah. Toda v teh hipotezah in njihovih mogočih zaključkih ni nič takega, kar bi nasprotovalo verskemu pojmovanju sveta. Le ena hipoteza, ki so jo darvinisti večkrat izrekli, bi bila s tem pojmovanjem v nasprotju, namreč: da se vrši evolucija po samih slepih slučajih, brez misli Stvarnika — toda ravno ta hipoteza ni znanstvena, ampak le filozofska, vzeta iz metafizike materializma.

Duhovnik.

Le na eno si dovoljujem opozoriti. Iz splošne evolucije življenja na zemlji bi brezpogojno izšel človek. V tem tudi ni nobenega protislovja ali disharmonije. Prav dobro lahko razumemo, da kakor se je najprvo počasi razvijal neorganski svet, tako se je tudi pozneje živeči svet razvijal s pomočjo sil, ki mu jih je dal Stvarnik, do gotove stopnje dovršenosti; takrat pa je bil človek, stvar višjega reda, uveden v sebi odločeno gospodstvo.

Dejstvo, ki je pustilo globoko sled v spominu človeštva, da je bilo prvotno stanje človeka najvišje in najbolj srečno — in ne divje, ki bi mejilo na živalstvo, se mi zdi, da zelo za to govori.

Deville.

Tudi jaz, velečastiti, nimam nič proti temu, da človeka izvzamemo iz splošne evolucije; vendar če bi prav kdo imel evolucijski začetek človeka za pridobitev znanosti — do česar je pa še daleč — bi to še ne oškodovalo religije v obče. Na kakršenkoli način naj je že človek nastal, iz prsti, je on stvar božja, ker je Bog ves ta razvoj v vseh podrobnostih naprej določil. Na kakršenkoli način naj je že človek dobil svoje moralno, estetično in versko pojmovanje, mora on, ko je prišel do spoznanja samega sebe, narave in Boga, dajati čast Bogu in moralni zakon, ki ga ima v svojem srcu, izpolnjevati kot božji zakon — v tem pa je bistvo religije. No, pa naj povem še to, da tudi med katoličani ne manjka znamenitih evolucionistov. Spominjam se, da misli sv. Avgustin v svoji knjigi De Genesi ad litteram, da je Bog ob začetku ustvaril v stanu »potencialnem in káli« vse, kar naj bi se potem stopnjema razvijalo in pojavljalo. In to hipotezo raztegne Avgustin celo na človeško dušo, ne v tem smislu, kakor da bi dušo istovetil z materijo, ampak smatra dušo za princip, ki je lahko obstojal najprvo potencialno in se potem razvil v aktualni smeri.

mnenje se je oprijelo v tem slučaju, kakor vselej, kadar ga ne vodijo, gesla in sicer se glasi v našem slučaju »avstrijsko-poljska rešitev«, beseda, ki obsega lahko tišočere možnosti in konstrukcije in dopušča prosto polje nasprotnim ugibanjem. In zgodilo se je, da je nastal pri nas cel kompleks predstav in — odkrito recimo — skrbi, o katerih bi bili boljše storili, če bi jih bili pravočasno preprečili. Najresnejša skrb, ki odtehtuje pri končni rešitvi razmer diplomatske in vojaške interese, je seveda gospodarskega pomena.

Kadar se uredi vprašanje Poljske, se mora seveda odločiti tudi usoda Galicije. Elementarna zahteva našega gospodarskega življenja je pa, da se z odločitvijo ne oslabi trajno naše gospodarsko telo. Galicija predstavlja več kakor četrtino prostora in prebivalcev Avstrije, nad tretjino naših polja in vrtov, govedo- in prešičore; skoraj polovico pridelanega krompirja in sočivja, naših konj in skoraj dve tretjini našega lanenega pridelka. Zahodni Avstriji dobavlja sol in petrolej. V mirnih časih je izdelovalo okroglo 2000 industrijskih podjetij v Nižji Avstriji in v Sudetskem deželu z nad 100.000 delavci le tekstilne izdelke Galiciji. Dalje so se dobavljali Galiciji izdelki železne industrije. Perilo: nad pol tisoč milijonov — šala vsaj vrednost navedenega — li finančno vprašanje bi delalo se loči Galicija od ostale Av-

Najnujnejše želimo, naj vzame grof Burian zelo veliko gospodarske prtljage seboj v Berlin. Gospodarsko vprašanje ne sme biti pastorka pri pogajanjih o razmerah na vzhodu, kar gotovo ne odgovarja tudi željam Nemčije, ki si mora želeži močnega zaveznika, kar pa ne more biti, če se mu odreže možnost gospodarskega provita. Uradno obvestilo, da se v Berlinu vprašanja še ne bodo končno rešila, nas v gotovi meri pomirjuje, ker pripušča možnost, da bodo govorili besede tudi poklicani gospodarski krogi in da se ne zagrne zastor le v odgovornost diplomacije in da bi celo prezrli pri nad vse resni odločitvi gospodarska življenjska vprašanja.

Z ozirom na Burianov poset v Berlinu pravi »Zeiter: Burian je zelo premišljen diplomat in najprevidnejši jurist. Sedemkrat si bo premislil celo vse vejice, predno podpiše pogodbo ali celo predpogodbo. Dalje izvaja: »Politični in vojaški del države ne bosta lahka, a ložja, kakor gospodarski del. V gospodarskem oziru ne vemo, če ne bo pogodba z Nemčijo nam škodovala. Ne bi radi videli, ker tvorimo most na Orient, da nas prezro ali celo pogazijo. Potrebno je že zdaj v tem oziru svariti in opozarjati, ker dobri gospodarski temelji najbolje zavaruje politične pogodbe.

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 3. junija.

Ptujski Ornič si bržkone misli, da »Štajerca« ni treba več izdajati v slovenskem jeziku. Čitajo ga itak le Nemci, ki razumejo slovenski, ali nemščurji, ki jim je

Tu imate primer krščanske trditve, ki e izven znanstvenega polja, ne le tedanje, ampak — kar je vredno poudariti — tudi sedanjega. Znanost preiskuje, ali so se in kako so se iz principov razvile različne oblike; krščanstvo trdi po Avguštinu e, da je te principe, ki so tako plodoviti, posejala božja roka.

Hainberg.

Priznam, g. Deville, da mi ta nazor prav ugaja. Tudi jaz sem se že večkrat jetil nad tem, da se metafizika vmešava v gospodstvo znanosti; Vi ste pa dobro postavili mejo: na eni strani polje izkustva, gospodstvo znanosti, — na drugi d a s i n g a n s i c h, gospodstvo metafizike n religije. Zelo dobro.

Končno se mi zdi iz več ozirov blesteča misel Taineova o dveh slikah (da rasiim proti njemu njegov lastni izraz) fanazmagorija. Res, učenjaki ne ustvarjajo like celega sveta, ampak obdelujejo le posameznosti in to izključno na emsirični površini; filozofi pa izdelujejo celoj — toda ne delajo, kakor pravi Taine, po naravi, ampak po misli: ker se ta celota, za katero jim je, ne da opazovati. Pridobitve znanosti, ki temelje na zadostnih raziskavanjih, si ne nasprotujejo, amak se skladajo; sestavi filozofov pa ravnj v našem veku bolj kakor kdaj druglugu nasprotujejo in se pobijajo prav lo temeljev. Splošno pojmovanje sveta, ki si se v glavnih obrisih ohranjalo od minulega veka, je le Taineov pium desile r i u m. Ničesar nam bolj ne majka, kator ravno teh osnovnih črt. Nazadnje pa ie datirajo začetki moderne znanosti od tonca minulega stoletja, od Herschela, Laplacea in Volta, ampak segajo nazaj v 7. in 16. stoletje. Ze Kopernik, Keppler, Cartezij in Newton so napravili tista velikt in plodovita odkritja, ki so privedla nanost na moderna pota.

(Dolaj)

vseeno, ako list tudi izhaja v nemškem jeziku. Ti razlogi so bili pač merodajni, da je Ornič naročil »Schriftleiterju« Linhartu, da mora prinesiti poročilo o avdienciji nemškutarjev v nemškem jeziku. Zato je »Štajerc« prinesel velik nemški napis: »Kaisertreue Slovenen gegen ihre Volksverführer« in podnapis: »Bürgermeister und Bezirksobmann und »Štajerc« Schrittleber Linhart beim Kaiser.« Potem sledi slovenski: »Cesarju zvesti Slovenci proti svojim zapeljivcem«. — »Župan in okrajni načelnik Ornič in urednik »Štajerca« Linhart pri cesarju.« Nato sledi nemško poročilo o sprejemu na Dunaju.

Čemu to nemško poročilo v slovenskem listu, je res uganka, ako nima veljati kot poskus, če ne bi šlo v bodoče tudi samo z nemškim listom. Kot zanimivost naj navedemo še, da je »Marburgerca« dotično število »Štajerca« razstavila v svojem izložbenem oknu.

Te dni so bili pri prehranjevalnem uradu na Dunaju mariborski župan dr. Schmiederer ter mestna svetovalec dr. Orosel in Pfirmer, da se pritožijo radi slabih prehranjevalnih razmer. Ker je bil predsednik prehranjevalnega urada Paul odsoten, je odposlanstvo sprejel neki polkovnik generalnega štaba. Pritoževali so se, da se mestu nakazuje premalo moke ter zahtevali nujne odpomoči. Zahtevali so, da se nakaže več krompirja, masti in mesa. Namestnika predsednik prehranjevalnega urada je dal gospodom lepe obljube. Pol vagona ukrajinskega špeha je baje že na poti. Če se le ne bo izgubil vagon s špehom vred. Morda bo to kaj uplivalo vsaj na znižanje cen špeha, ki se danes prodaja že po 50 K za kg, dočim se prodaja suho svinsko meso po 60 K.

V zadnji seji občinske aprovizacijske komisije so sklenili, da se letoviščarjem ne bo izdajalo nikakih kart za živila. Gotilne ne smejo imeti tujcev na hrani več nego tri dni. Podaljšanje tega roka sme dovoliti le aprovizacijska komisija.

Pekom se je dovolilo, da bodo smeli imeti ob nedeljah zaprto. Zato pa bodo morali oddajati v soboto kruh za nedeljo. Dosedaj smo sploh že od Božiča sem bili ob nedeljah brez kruha. Morda b o sedaj boljše. Ta teden je letos prvikrat, da dobimo kruh vsak dan.

Neki pobalini so zopet poškodovali Jahnov spomenik v mestnem parku. Po stari navadi obdolžuje »Marburgerca« tudi to pot Slovence, da so to zagrešili, dasi se je nedavno temu izkazalo, da so to bili nemški dijaki, ki so spomenik poškodovali, samo da bi očrnili svoje slovenske tovariše.

Za slovensko šolo v Mariboru prihajajo prav pridno darovi od vseh strani slovenske domovine. Ako bodo darovi prihajali še nadalje v taki meri, je upanje, da bo mogoče otvoriti šolo že prihodnje jesen.

Slovenci! Jugoslovani! Ne zabite slovenske šole v Mariboru!

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 5. junija. Uradno.

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Z uspešnih sunkov na Flanderskem so se vračali z ujetniki. Na celi fronti se je živahno poizvedovalo. Topovski boj je od časa do časa oživel.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Svoje uspehe na južnem bregu Aisne smo razširili in vrgli sovražnika proti Amblenyju Cutnyju in vzeli njegove postojanke severno od Dommiersa. Krajni boji se bijejo na obeh bregovih reke Ourcq. Sicer se položaj ni spremenil.

Poročnik Löwenhardt je priporil svoj 26. zračno zmag.

Berlin, 5. zvečer. Na bojišču se položaj ni spremenil.

Odločilni trenutek.

Reuterjev dopisnik pričakuje, da se pričena v Franciji biti odločilna bitka. — »Journal de Geneve« tudi pričakuje v kratkem odločitve in trdi, da znaša nemška premoč 50 divizij. — »Frankf. Ztg.« beleži, da se francosko časopisje ne peča toliko z boji, ki se zdaj bijejo, marveč z vprašanjem, kje se bo bila velika bitka; če jo bo bil general Foch ob Marni ali na črti Chateau-Thierry - Soissons - Oulchy-Chateau. Večina francoskih vojaških strokovnjakov napoveduje, da se bo bila odločilna bitka v štirikotniku s črtami Compiègne - Soissons - Oulchy - Chateau - Villers - Cottetret.

Kaj je povzročilo poraz Francozov?

Berlin, 5. Wolff: Ob težkih porazih Angležev v Flandrski je hitela Francija z močnimi silami angleškimi zaveznikom na pomoč; 16 francoskih divizij je nastopilo v flandrijskih bojih, druge so bile tam v rezervi. V vročih bojih, posebno ko so ponavljali protinapade, so Francozi najhujše krvaveli za Anglijo. Fochova podpora pre-

maganim Angležem je pa resno oslabilala lastno fronto. Posledica je bil krvavi poraz Francozov med Aisno in Marno. Zdaj, ko so prebite francoske postojanke v široki fronti, ni še posegla v boj na pomoč Francozom niti ena angleška divizija. Francoze čete, ki so se žrtvovale na angleški fronti, morajo same nositi vso težo bojov in krvavih žrtev.

Francoske rezerve.

Berlin, 4. junija. Wolff: General Humbert je pošiljal že v bitki med Noyonom in Royejem svoje rezerve prenaglijo in v kapljicah v beg, toda Francozi so se borili takrat še vedno v strjenih četah. Padec fronte Chonur des Dames je pa učinkoval tako silno, da je redni nastop slabih francoskih rezerv nemško zasledovanje zagrabilo in razbilo. Ujetniki ne vračajo krivde poraza na svoje generale, kar dela vedno Anglež, marveč pripoznavajo, da je povzročila nesrečo ne nečuvna naglica nemškega zasledovanja.

Položaj na francoskem bojišču.

Haag, 5. junija. Angleški listi poročajo, da se na bojišču položaj ustavlja. Francozi so izgubili pri Soissonsu zemljo, ker jim je grozila obkolitev. Popolnoma se nemško prodiranje še ni ustavilo, posebno grozi še vedno nevarnost Compiègne. S tem, da se spreminja fronta v stoječo, nevarnost še ni odstranjena; položaj postane marveč lahko kritičen na ostalih delih fronte, če jim odvzamejo čete. Gre za to, če morejo Nemci kje drugod precej pričiti z ofenzivo.

Clemenceauova izjava o položaju na bojišču.

Pariz, 4. junija. (K. u.) »Agence Havas«: Zbornica se je zbrala polnoštevilno, tudi galerije so zelo zasedene. Ministrski predsednik Clemenceau je izjavil, da ne more odgovarjati na interpelacije o vojaškem položaju, ker je poročal o njem v armadni komisiji. Več v javni seji ne more povedati. Ministrski predsednik je ugovarjal predlogu, naj se konstituirajo zbornica v tajni odbor. Poslanec Cachin je naprosil Clemenceaua v imenu socialistov za pojasnila; tega ne zahteva iz sovražnosti proti vladi, marveč gre za dobrobit domovine. Clemenceau je odgovoril, da mu ni mogoče govoriti koncem šestega dne bitke o vojaškem položaju. Uvedel je preiskavo o odgovornosti. Noče biti tak bojazljivec, da nastopi proti vojskovodjem, ki so si pridobili zaslug za domovino. Ministrski predsednik je opozarjal na odpad Rusije, ki je dovolil Nemcem, da so vrgli 200 divizij proti zaveznikom na zahodu. Sedanji trenutek je strašen, toda srčnost in junaštvo vojakov sta kos položaju. »Naši vojakji« je zaklical Clemenceau, »so se bili eden s petimi.« Ministrski predsednik je hvalil nato vojskovodje, posebno Focha in Petaina. Zavezniki Fochu zaupajo. Vojni svet v Versaillesu je sklenil, da ga javno počasti. (Odobranje.) Nemci so se vrgli v novo pustolovstvo, umikamo se, kar pripoznavam, a udali se ne bomo nikoli. Če ste odločeni, da greste do konca, potem je zmagala naša. Nemci poskušajo taktiko nas terorizirati, ki se jim ne bo posrečila. Američani prihajajo. Francoske in angleške čete se izčrpavajo, a tudi nemške. Gre se zdaj za sodelovanje Američanov. Naši zavezniki so se odločili, da nadaljujejo vojsko do konca. Zmaga bo naša, če sta vlada in prebivalstvo na višku položaja. Clemenceau je končal svoj govor sledeče: »Če nisem spolnil svoje dolžnosti, potem me spodite s tega mesta; če mi zaupate, mi dopustite, da izvedem delo mrtvih do konca.« — Zbornica je priredila ministrskemu predsedniku ovacijo.

Več poslancev je zahtevalo, naj se kmalu določi dan, ko bodo razpravljali o interpelacijah glede na vojaški položaj. Ministrski predsednik je pa odklanjal vsaki stavljeni rok in je zahteval zaupnico. Koncem koncev so odgodili razpravo o interpelacijah na nedoločen čas, kakor je želela vlada; sklenili so to s 377 proti 110 glasovom.

Angleško mnenje.

»Westminster Gazette«: Trdno pričakujemo pomoči, ki bo koncem koncev prišla. Ofenziva leta 1916. proti Francozom se je izjalovila, ko je prišla angleška armada. Izjalovila se bo tudi ofenziva leta 1918, kadar bodo vzravnali Američani položaj. Za Američani na zahodu leži velika obrambna črta zveznih čet, ki se mora prebiti, predno se izpolnijo v Nemčiji sanjave sanje o osvojitvah na vzhodu in na zahodu. Nemški listi, ki pišejo, da se na obeh straneh čakajo, ne sodijo pravilno, koliko se tiče nas. Nikdar niso bili pojmi zaveznikov jasnejši in določnejši, kakor odkar so se pričele izvajati letošnje operacije. Jasnejše kakor kdajkoli vidimo, kaj pomenja nemški mir. Razprave v Brestu-Litovskem so nas naučile, kaj se zgodi, če prinašajo nemški vojakji okline veje in napovedujejo zmerne predloge. Svet ne more ničesar upati, nobenega jamstva trajnemu miru ne bo zajamčenega, če se ne spremeni stari mednarodni sistem.

Sesto zasedanje vojnega sveta sporazuma.

Pariz, 4. junija. (Kor. ur.) »Agence Havas«: Vrhovni vojni svet je izdal izjavo, ki izvaja: Vrhovni vojni svet je zboroval v šestem zasedanju v okolnostih, ki so resne zvezi svobodnih narodov. Nemška vlada, ki je osvobodjena na vzhodni bojni črti vsake nevarnosti, ker sta odpovedala ruska armada in ruski narod, osredotočuje vse svoje napore proti zahodni bojni črti. Doseči namerava zdaj odločitve v Evropi z dragocenimi in obupnimi napadi na zvezne armade, predno morejo ameriške Združene države uveljaviti vso pezo svojih sil. Sovražnik je dosegel začetkoma gotovih uspehov, za kar se mora zahvaliti svojem strategičnemu položaju in železnicam, s katerimi razpolaga. Ne dvomi se, da bo ponavljal svoje napade in da so lahko zvez. i narodi še izpostavljeni kritičnim dnevom.

Vrhovni vojni svet je premotrival vsa položaja in se prepričal, da prenesejo preskušnjo s trdno srčnostjo, ki so jo vedno pokazali v obrambi pravice. V šahu bomo držali sovražnika in pravočasno udarili. Storimo vse, kar le moremo, da pomagamo svojim armadam na bojišču in jih podpiramo. Uvedba vrhovnega poveljstva je močno izboljšala položaj zveznih armad in učinkuje dobro ter brez pretresljajev. Vrhovni vojni svet popolnoma zaupa generalu Fochu in obdružuje ter je ponosen na hrabre zvezne čete. Vsled hitrega in pristrčnega sodelovanja predsednika Združenih držav bodo pogodbe, ki so se sklenile pred dvema mesecema glede na prevoz in vkrcanje ameriških čet, sovražniku onemogočile, da doseže z nago s tem, da izrabi naše rezerve, predno izčrpa svoje lastne rezerve.

Vrhovni vojni svet pričakuje zaupljivo končnega uspeha. Z vsemi narodi so se odločili, da ne prepuste niti enega svobodnega naroda na svetu despotizmu v Berlinu. Njih armade kažejo srčnost in vztrajnost, ki sta jim omogočili že večkrat, da so zadržale nemški napad. Njih srčnost zadošča, da prenašajo preskušnjo do konca vztrajno in z zaupanjem, da zagotove svobodni pot. Svobodni narodi bodo zopet rešili kulturo s svojimi vojakji, ki jih moramo občudovati.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. junija. Uradno. Delovalo je le topništvo, sicer nobenih posebnih važnih bojev.

Politične novice.

+ Seidler za poletno zasedanje parlamenta. 5. t. m. je sprejel dr. vitez pl. Seidler med drugimi prelata Hauserja, posl. Schürffa, Wedro in Kittingerja. Opoldne je prišel k ministrskemu predsedniku zbornični predsednik dr. Gross in ga vprašal, če je pričakovati poletnega zasedanja zbornice. Seidler je zagotovil, da je prej ko slej za to in da gre njegovo prizadevanje za tem, da se skliče zbornica kakor hitro mogoče. Nemški parlamentarci, ki so govorili z dr. pl. Seidlerjem, zagotavljajo, da ima resno voljo, sklicati parlament in da upa, da bodo stranke kot predpogoj zajamčile, da rešijo najnujnejše državne potrebe, predvsem proračunski provizorij.

+ Čehi in parlament. Z Dunaja poročajo 5. t. m.: Poslanec Klofač je imel kot poslovodni načelnik Češkega svaza pogovor z zborničnim predsednikom dr. Grossom glede takojšnjega sklicanja posvetovanja načelnikov. Med drugim sta govorila tudi o poletnem zasedanju parlamenta, pri čemer je dr. Gross izjavil, da je treba v to svrhu še pogajanj z vlado in medsebojnih pogajanj s strankami. Poslanec Klofač je iz tega pogovora dobil vtis, da bi predsednik sicer rad videl, da bi poslanska zbornica zopet začela delovati, da pa doslej niti še ni gotovo, ali se prihodnji teden skliče seja načelnikov, ker se neprestano dobe stranke, ki sklicanje poslanske zbornice tačas ne smatrajo kot času primerno. Končno ni jasnosti o vladnem stališču. Poslanec Klofač je izjavil, da hočejo češki poslanci, četudi svojega ostrega opozicijskega stališča ne bodo opustili, svojo dolžnost nasproti lastnemu narodu na parlamentarnih tleh izpolnovati. Svojo taktiko bodo uredili po lastnih potrebah, ne da bi si dali od koga svojo pot predpisovati. — Z druge strani poročajo, da je poslanec Klofač dr. Grossu izjavil, da Čehi ne nameravajo preprečiti delavnosti parlamenta z obstrukcijo.

+ Stališče Čehov. Z ozirom na nameravani pogovor čeških članov delegacije z zunanjim ministrom se vrši v nedeljo v Pragi posvetovanje Češkega svaza. Ne manjka glasov, ki so za to, da se Čehi udeležijo posvetovanja in naznanijo grofu Burianu kot prvo zahtevo, da se skliče parlament še tekom tega meseca.

+ Čehi pri zunanjem ministru. Dne 5. t. m. so imeli dr. Stransky, Klofač in Tomašek z zunanjim ministrom grofom

Burianom tričetrturen pogovor, v katerem so v prvi vrsti razpravljali o sklicanju delegacij in parlamenta. Češki delegati so izjavili, da žele sklicanja obeh korporacij, in sicer tako, da bi se sklical najprej državni zbor in šele potem tudi delegacije. Grof Burian je bil enakega mnenja.

+ Nemški krščansko-socialni poslanci so imeli te dni posvetovanje. Načelnik Hauser je poročal, da namerava ministrski predsednik še meseca junija sklicati državni zbor. Sklenili so pri vladi z vso odločnostjo nastopiti, da se aktivira definitivna preosnova plač državnih uradnikov in pa uslužbencev in da se s 1. julijem izvede neobhodno zvišanje draginskih doklad vsem državnim nastavljenecem. — Deputacija krščansko-socialnih poslancev se je pod vodstvom poslanca Hauserja oglasila pri vojnem ministru baronu pl. Stöger-Steinerju in zahtevala, naj se kmetovalcem preskrbi usnje in prepuste kože v sili zaklanih goved. Drugo zahtevo je minister odbil, a izjavil, da je zahteva kmetovalcev, da se jim nakaže usnje v razmerju in po odstotnem razmerju oddaje, opravičena in praktična; pripravljen je pomanjkanju usnja v tej smeri kolikor mogoče od pomoči. Nato je prosila deputacija, naj se iz Rusije vračajočim se vojakom dovoli več nego štiritredenski dopust, če mogoče trimesečni, kakor na Nemškem. Vojni minister je rekel, da teko o tej stvari pogajanja, da pa že danes lahko reče, da se bo vojnimi ujetnikom iz Rusije dovolil znatno daljši dopust, na splošno po osem tednov. Deputacija se je končno zavzela za pravočasen dopust kmetijskim strojnikom in za preskrbo delavnih moči za žetev.

+ Stališče nemško-nacionalnih strank. V zadnji seji zveze nemško-narodnih strank so zavzeli stališče, da naj se parlament čim prej skliče, toda pod pogojem, da se zagotovi zanesljiva večina ne le za rešitev nujnih državnih potreb, marveč tudi za odpor proti vsaki zavlačujoči opoziciji s češke in jugoslovanske strani. Nemško-narodne skupine morajo zapostaviti vse razlike, da se doseže krepko enotno delovanje. V to svrhu se skliče zborovanje zveze za 14. t. m.

+ Karel Linhart — umrl. Iz Ptujja prihaja vest, da je tam nenadoma umrl urednik Orničevega glasila »Štajerca«. Pokojni Linhart je bil pač ena najbolj žalostnih prikazni v političnem življenju Slovencev. Prvotno v službi liberalnih Slovencev, je postal pozneje socialni demokrat, dokler ni končno našel zavetišča pri ptujskem Orniču, oziroma njegovem glasilu »Štajerca«. Ko bi rekli, da je Linhart osebno imel kak znoten vpliv na politično življenje, bi ga pač precenjevali. Bil je edino-le zvest sluga svojega gospodarja in je v smislu njegovih intencij urejal list, ki je postal pod njegovim uredništvom pač najbolj nesnažen list, kar se jih je kdaj tiskalo v slovenskem jeziku. Seveda na tem listu ni bilo slovenskega drugega kakor jezik, a še ta je bil popačen in pokvarjen.

+ »Ogrsko-avstrijska monarhija.« Ogrski uradni list prinaša v neki naredbi trgovinskega ministrstva prvič označbo Ogrsko-avstrijska monarhija!!!

+ Jugoslavije ne bo. Zakaj? Zato, ker se je najodločnejše izjavila proti nji zveza koroških nemških požarnih bramb, kakor poročajo vsenemške »Freie Stimmen«. Že pred časom je »Tagespost« napovedala, da na našem jugu gori — in koroški nemški strumni gasilci so se koj odzvali temu klicu in prišli gasiti s svojimi brizgalnicami.

+ »Več Mahničev!« Pod tem naslovom prinaša češki katoliško-nar. »Čech« z dne 4. t. m. uvodnik, v katerem povdarja, da sta se na jugu posebno škofa dr. Jeglič in dr. Mahnič izjavila odločno za deklaracijo. »Čech« zaključuje: Toda tudi pri Čebih je potreba Mahničev, da se razjasni v čeških glavah. Treba je, da bodo ti Mahniči predvsem rojeni, — sedaj sicer žive med nami, toda niso se oglašili, a če so se oglašili, to ne s tribune, da bi si dobili posluha in razumevanja in korakali z bakljjo krščanske kulture in slovanskega idealizma na čelu svojega naroda.

Naj Vam poročam se o našem zastopstvu. Tudi nas je zastopal usnjar, bivši župan Fr. Potočnik; ta se zdaj piše za Pototschnigga, seve nikakor ne izbrise njegovega slovenskega pokolenja. Saj se ga še rad zaveda, kadar treba dobivati od slovenskih kmetov raznih živil in potrebščin. Med vojake mu ni bilo treba iti, kakor Slovencem raje v zaledju v veliki armadi »Kriewinner«-jev. Z njim je šel še naš zna po mnogih pravadah prosluli lekarnar,ški renegat Karol Rebol. Tudi on raje doma v svoji dragi lekarni, tedaj v prav varnem zaledju, vojuje boj za mater Germanijo ter hodi pred cesarja tožit Jugoslovane, ki tako pridno nosijo svoje belice v njegovo lekarno. Taki so možje, ki so nas šli tožit na Dunaj in popivat v Potovsko klet.

+ Čehi v vojski. Nemški poslanec Schürff je svoječasno interpeliral domobranskega ministra radi zadržanja posameznih čeških polkov na fronti. Na podlagi podatkov, ki jih je dobil od vrhovnega armadnega poveljstva, je domobranski minister sedaj na to interpelacijo odgovoril pismeno. V svojem odgovoru omenja minister češko-slovaški kongres v Kijevu, na katerem so sklenili, da hočejo trdno vztrajati na delitvi avstrijsko-ogrsko monarhije in na zahtevi po ustanovitvi popolnoma neodvisne češko-slovaške države. Pod češko-slovaško armado razumejo v Rusiji češko-slovaške divizije, katerih štirje polki so se v poletju 1917 v Galiciji proti nam borili in jih je tudi uradno rusko poročilo od dne 3. julija 1917 pohvalilo. Glede pešpolka 36 pravi minister, da ni res, da bi se polk med mobilizacijo uprl. V prvih bojih se je polk dobro držal. Pozneje pa, ko vsled velikih zgub ni bilo več aktivnih častnikov in zanesljivega starega moštva in so morali v polk vtakniti drugačne elemente, je polk odpovedal in je bil s cesarsko odredbo od dne 16. junija 1915 razpuščen. Pešpolki 11, 88 in 102 so se dobro držali. Glede pešpolka 35 (Plzen) pravi minister, da je čast polka v celoti nedotaknjena, čeprav odpor posameznih delov ni bil zgleden. O pešpolku 28 (Praha) poroča minister: Iz izjav polkovnega poveljnika o bojih dne 3. in 4. aprila 1915 na zgornjem Ogrskem je dokazano, da je te čete, ne da bi oddale le en strel, približno in sovražni bataljon ujel ali pravzaprav iz postojanke odpeljal. Polk so takoj razpustili, vendar pa radi izvrstnega zadržanja nekega njegovega pohodnega bataljona v bojih na dobrodubski planoti v poletju 1915 zopet ustanovili. —

+ Naše gospodarstvo. »Grazer Tagblatt« je zapisal kratek članek, ki pravi med drugim: Država in Nemci so v nevarnosti po slabem gospodarstvu na političnem, kakor tudi na gospodarskem polju. Če se tudi cenzura, posebno vojaška, z rokami in nogami brani kritike, moramo vedno gledati, da pripomoremo resnici do zmage. Povedati se že mora, da je prehrana naših vojakov v primeri s častniki in njih svojci slaba. Stanje naše živine je padlo za 62 odstotkov; rekvizicije majnika so pobrale 6 do 7 odstotkov, nič čudnega ni, da koprneče gledajo naši kmetje na Hrvaško in Ogrsko, kjer se je stanje živine prej povišalo, kakor padlo. In oddaja kovin? Vse se mora oddati, na bojiščih ob Soči pa vidimo še danes cele vagone bakra, medij in brona; v zaledju, n. pr. v Studenčičih leži še danes 8 do 10 rekviriranih bakrenih kotlov in čakajo, kam jih bodo poslali. Na stotine vagonov svinca je nakopičenega; industriji pa ne dajo niti enega vagona.

+ Občinstve volitve namerava razpisati bosanska vlada v Bosni in Hercegovini. Prve občinske volitve bodo razpisane te dni v Banjaluki. Po bosenskem občinskem redu se morajo razpisati volitve mesec dni poprej. V bosensko-hercegovskih mestih so povsodni župani mohamedanci, ker so ti v absolutni ali relativni večini v vseh mestih. V komunalnem volilnem boju v Bosni doslej politika ni igrala vloge; izjema so le sarajevske volitve iz l. 1913.

+ Češka publicistika. »Našinec« poroča, da bo pričel izhajati list »Češki so-

cialista«, ki je dosedaj izhajal dvakrat na teden, sedaj kot dnevnik. »Narodni Listy« menda ne bodo še tako hitro izšli, ker noče uredništvo dati garancij, katere zahteva vlada.

+ Lammaschevo delo o miru. Iz Berlina poročajo, da izda prof. Lammasch v najbližjih dneh knjigo pod naslovom »Enajsta ura Evrope«, kjer bo razvil svoje nazore za doseg trajnega miru.

+ Naše javno gospodarstvo. »Kärntner Tagblatt« (št. 125) se pritožuje, kako imajo veliki dunajski listi, seve židovski, vedno dosti papirja na razpolago, da na široko poročajo o najničevnejših stvarih, kakor o umoru v hotelu Bristol, in objavljajo neskončne vrste inseratov. Vlada pa da jih podpira še z milijoni, samo da jo podpirajo in hvalijo. Ogorčeno vzklika list: »Schlamperwirtschaft, wohin man schaut!« Celovski cenzor je to milostno potrdil. — Kaj naj rečemo o vladnem gospodarstvu pri nas, ko to beremo, zlasti še, ko gledamo na neštete bele lise ljubljanskih listov!

+ Sto milijard vojnega dolga bomo imeli po vojni, kakor nam obetajo naši finančniki. To znači, da bomo morali plačevati letno skoraj 5—6 milijard samih obresti; več kakor je znašal cel naš proračun pred vojno. Zopet nam obetajo, da bosta železnica in pošta podražena, istakto tobak in cigarete ter zvišan davek na sladkor, premog, vino, pivo, žganje itd.

+ Bavarci za carinsko varstvo proti Avstriji-Ogrski. Trgovinsko-politična zveza poljedelskih korporacij v Bavarski je sklenila na shodu v Norimbergu sklep, s katerim zahteva, naj se ohrani carinsko varstvo nasproti Avstriji-Ogrski.

+ Iz nemškega državnega zbora. Nacionalni liberalni poslanec pl. Richthofen je govoril v seji nemškega državnega zbora 4. t. m. o neumnosti, ker se dela za to, da se za vsko ceno utrde politične in gospodarske razmere med Nemčijo in Avstrijo, oblasti, ki izdajajo popotne liste, pa store vse, da omejujejo promet med Avstrijo-Ogrsko in Nemčijo. Sosedni promet se tudi omejuje, ker še vedno ni telefon prost. — V seji dne 5. t. m. je odobril nemški državni zbor v vseh branjih postavlo, s katero se povišajo dijete poslancev na letnih 5000 mark.

+ Italija in Vatikan. »Osservatore Romano« je objavil članek, ki ga je cenzura deloma skrčila, proti »Giornale d'Italia«, ki je pisal iz Pariza, da če se obnove zveze med Francijo in Vatikanom, vodi pot k temu skozi italijansko vlado. »Osservatore Romano« protestira proti zahtevi italijanske vlade, da bi dobila veto pravico proti akreditiranju inozemskih diplomatskih zastopstev pri Vatikanu in bi s kontrolami, pridržki in s prepovedanjem poslabšala še itak neugodni položaj.

+ Samoupravna republika Sibirija je pričela poslovati v Harbinu. V prvi seji je razpravljala kabinet o likvidaciji sovjetske vlade na Daljnem Vzhodu. Admiral Kolašev je opozarjal, da more računati nova vlada na popolno podporo Amerike, ker se je ustanovila na željo Amerike. Notranji minister Ustrugov je izjavil, da bo podpirala nova vlada tudi Japonsko. Novo sibiriska vlada je sklenila naprositi za podporo severno Ameriko.

+ Neodvisnost Belorusije je razglasila rada bele Rusije, ki je pozvala Mohilev in Minsk, naj pristopita Belorusiji.

+ Žensko poljedelsko armado v Angliji namerava uvesti angleški delavski minister Roberts.

+ Karakteristika vodstva frankovcev. Stjepan Radić, načelnik »Hrvaške seljačke stranke«, karakterizira v »Domu« z dne 1. junija vodstvo frankovcev sledeče: Frankovsko vodstvo misli, da je tudi sedaj v svetovni vojni dovolj, če ima kako zvezo s tem ali onim generalom ali častnikom na Dunaju, da je dovolj prijazna beseda ali obljuba kakega bivšega avstrijskega ministra ali ministrskega kandidata, da se oživotvori pravaški program. K vsemu temu misli to frankovsko vodstvo, da je ta pravaški program tudi danes po štirih letih svetovne vojske ne samo dober, ampak naravnost popoln tako, da ga ni treba ne spremeniti ne spopolniti. Posebno frankovski voditelji mislijo, da je dobra njihova politična praksa, po kateri smatrajo ti tudi še danes naše Vlahe, kakor ti pravijo, tudi prave Srbe v Srbiji za največje sovražnike hrvaškega naroda. Zato, vidite, to vodstvo, ako Bog da, ne bo kmalu nobenega vodilo, ker taka politika nasprotuje zdravi pameti in vsem našim vojnim skušnjam.

+ Clara pacta. Prejeli smo od svojega zaupnika naslednje pismo: »Tu se ustanavlja Jugoslovanska demokratska stranka. Agitatorji navajajo v svojih govorih: »Smo vsi edini za jugoslovansko državo, za deklaracijo, za jugoslovanski klub« itd. To je zlorabljanje položaja in prosim navodila, kaj naj ukrenem.« — Na to pismo smo odgovorili svojemu zaupniku, naj našim somišljenikom pojasni, da je Jugoslovanska demokratska stranka nadaljevanje dosedanje Narodno napredne stranke, ki je razširila svoj delokrog tudi na slovenske obmejne pokrajine. A po-

trebno je, da se to tudi javno pove, ker smo iz verodostojnih virov zvedeli, da ta slučaj ni prvi in ne edini. Dvomimo, da bi vodstvo sedanje narodno-napredne stranke odobravalo agitacijo take vrste, a uspešno ni nastopilo proti njej. Njegovi zaupniki slepomišijo dalje. Lojalno bi bilo, da vodstvo opozori svoje zaupnike na nedopustnost take agitacije in da jo tudi prepreči. Clara pacta! Svoje zaupnike pa pozivamo, naj proti taki agitaciji odločno nastopijo ter nam sporoče vse enake slučaje.

Dnevne novice.

— Cesar in 8. vojno posojilo. Dunaj, 5. junija. (Kor. u.) Cesar je danes sprejel finančnega ministra barona Wimmerja, ki mu je poročal o pogojih 8. avstrijskega vojnega posojila. S toplim priznanjem se je monarh spominjal kreditnih zavodov, časopisja in številnih oseb, ki delujejo za vojno posojilo. »Upam«, je pripomnil cesar, »da mi boste julija spet poročali o sijajnem uspehu. Če bo vsak storil svojo sveto dolžnost, je uspeh zagotovljen. Čim močnejše se bomo izkazali, tem bližje bo mir.« Končno je cesar sporočil finančnemu ministru, da je podpisal 12 milijonov kron 8. avstrijskega vojnega posojila.

— Občina Mošnje pri Radovljici je imenovala v slavnostni seji kneza in škofa dr. A. B. Jegliča za svojega častnega člana za obilne zasluge v dvajsetletnem vladikovanju.

— Črtan. Občina Mošnje je Msgr. dr. E. Lampeta črtala iz števila svojih častnih občanov.

— Krekova slavnost na Breznici. V nedeljo, dne 2. junija je priredilo Katoliško slovensko izobraževalno društvo v društveni dvorani Krekovo slavnost. Najprvo pozdravi g. predsednik župnik Lavrič vse navzoče, ki so se v tako obilnem številu odzvali povabilu ter razložijo pomen slavnosti. Nato prične slavnostni govornik svoja izvajanja. Povdarja, kako je dr. Krek plodonosno deloval na vseh poljih javnega življenja. Neprecenljive zasluge ima radi ustanavljanja posojilnic in gospodarskih zadrug po Slovenskem. V državnem zboru se je neustrašno boril za pravice kmetijske in delavskega ljudstva. Preide k njegovemu izobraževalnemu delu. Ko omenja, da je dr. Krek večkrat prihajal na Breznico in predaval v društvu, tedaj se dvigne na odru zavesa in pokaže se lepa slika dr. Krekova, obdana z vencem in zastavami. Po govoru se vrše deklamacije S. Gregorčičeve pesmi »Domovini« in »V pepelnici noči«. Obe deklamaciji sta bili dobri. Živa slika »Vstajenje« je zelo ugajala vsled lepe in za sedanje čase primerne vsebine. Veseloigra »Prisiljen stan je zaničevan« je pa spravila navzoče v veselo razpoloženje.

— Manifestacije pri drugem koncertu čeških umetnikov v Splitu. »Naše Jedinstvo« poroča: Tudi drugi koncert čeških umetnikov Valoušková-Jeremiáš je na polnil gledišče. Umetnikoma so poklonili veliko darov, mnogo šopkov z narodnimi trobojnicami, glediški oder pa je bil pokrit s cvetjem. Na koncu umetniškega sporeda je navzoče občinstvo zapelo »Gde domov mi« in »Hej Slovani«, nakar je zapovedal vladni komisar, da se razide zbrano občinstvo in poklical v gledišče državno policijo in vojske. Občinstvo se je mirno razšlo.

— Kardinalski kolegij šteje sedaj 64 članov, in sicer 34 Italijanov in 30 Neitalijanov. Med zadnjimi je 9 Francozov, 5 Špancev, 3 Avstrijci, 3 Severoameričani, 2 Angleži, 2 Portugalci, po 1 Belgijec, Braziljec, Nemec iz Nemčije, Nizozemec, Irc, Kanadčan in Mažar. Dekan je kardinal V. Vanutelli.

— Oprostitve preskrbljevalcev krme. Domobransko ministrstvo je odredilo, da se letos preskrbljevalci krme, to so: nepogrešljivi komisariji, podkomisariji, nakupovalci, stiskalci in strojniki do 31. avgusta oproste črnovojniške službe. Prošnje je vlagati potem svoje občine in politične oblasti na c. in kr. vojaško poveljstvo.

— V Zagrebu stanuje po najnovejših podatkih 95.000 ljudi.

— Na prehrano na Hrvaško pride te dni 50 slovenskih otrok iz okolice Trsta.

— Novo hrvaško šolo v Istri v občini Velivrh, okraj Pulj, ustanove s šolskim letom 1918/19.

— Prepoved dalmatinske vlade. »Naše Jedinstvo« poroča: Gospej Valouški in g. Jeremiašu je dalmatinska vlada prepovedala prirejati še nadalje koncerte po Dalmaciji.

— Trgovsko obrtna zadruga v Gorici. r. z. n. z. v likvidaciji namerava sklicati v najbližnjem času občni zbor, ki ima sklepati o nadaljni usodi zadruge, zlasti njenih nepremičnin. Da se omogoči sklepčnost tega izredno važnega občnega zbora, pozivajo se vsi člani v njih lastnem interesu, da nemudoma javijo po dopisnici ali usne svoj sedanji naslov »Zvezi slovenskih zadrug« v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8.

Tja naj se naznanijo tudi morebitni predlogi in nasveti za občni zbor.

— Obrt. Rudolf Terčelj, absolvent c. kr. drž. obrtne šole v Ljubljani, je napravil pri deželni vladi z dobrim uspehom izpit za zidarskega mojstra.

— Redni občni zbor zadruge gostilničarjev za ljubljansko okolico se vrši dne 12. junija ob 10. uri dopoldne v zadrugi pisarni na Marije Terezije cesti št. 16 v Ljubljani.

— Katoliške cerkve in samostani na Ukrajini. »Dziennik Kijowski« poroča, da je napravilo ministrstvo za poljske zadeve v Kijevu vse potrebne korake za vrnitev katoliških cerkev in samostanov, ki so bili od ruske carske vlade svoječasnno konfiscirani. Seznan teh samostanov in cerkva v škofiji Luck-Zitomir je že dovršen. In sicer so našli 26 takih cerkva in 84 samostanov, izmed katerih je pripadlo dominikancem 28, kapucinom 9, trinitorijancem 8, frančiškanih 12, Bernardinom 3, karmelitom 13 in avguštincem 6. Minister za poljske zadeve, Mickiewicz, se je nedavno mudil v Zitomiru, da se dogovori vse potrebno s tamšnjim škofom.

— Zaseženi so vratni nakovi in je v tem oziru že izšla tozadevna naredba; priobčimo jo jutri.

— Kam gredo zvonovi? Dunajski list »Sonntagsglocke«, št. 25, in za njim drugi poročajo: Pred kratkim so na Dunaju otvorili zabavalnišče za lahkotivce »Cesar-ski vrt«. Obiskovalci so tam našli zvon, ki naznanja policijsko uro. Kakor so obiskovalci razvideli iz podob in napisov na zvonu, je prišel taisti iz neke cerkve na Tirolskem in se je gotovo moral oddati za vojaške namene. Kako pride zvon, ki se je baje moral oddati za brambo domovine, na to čedno mesto? Sme-li žid Manfred Weiss, ki »oskrbuje« rekvirirane zvonove, početi že prav vse? So-li zato zbirali in zlagali naši verni predniki za zvonove v katoliških cerkvah?

— Komenda. Dne 2. t. m. je vprizorilo izobraževalno društvo v Komendi Krekovo zadnje delo igre: »Ob vojski«. Obisk je bil tako sijajen, da je bila dvorana nabito polna, medtem ko je ljudstvo še vedno prihajalo od blizu in daleč; iz tega lahko povzamemo, kako si želi ljudstvo treznega razvedrila in izobrazbe. Uvodoma prireditve je g. kaplan Janez Černilec v čustvenem govoru obrazložil pomen in vsebino predstave ter narisal poslušalcem Kreka kot delavca na izobraževalnem polju. Besede so segale poslušalcem globoko v srce. Govoru je sledila igra, katera je povzela iz domačega življenja v času svetovne vojne. Vloge so bile srečno razdeljene in vsak posamezni je govoril iz srca vseh gledalcev. Režija je bila hvalevredna, ako vpoštevamo izredne vojne razmere; nastopili so večinoma novinci. Izobraževalno društvo je lahko ponosno na svoj uspeh, zlasti ker je s svojo prvo prireditvijo v kamniškem okraju za časa vojne dalo ognja in spodbude k narodnemu in izobraževalnemu delu.

— Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote ter varstvo otrok in oskrbo mladine. V Fužinah št. 6 (davčni okraj Skofja Loka) sedaj obstoječa tobačna trafika se bode oddala koncesijskim potom. Invalidi iz sedanje vojske ter vdove in sirote po tistih, ki so v tej vojni padli ali umrli, imajo pod gotovimi pogoji pred vsakim drugim pravicam prednost. Natančnejše podatke daje c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani ali pa vodstvo finančne straže v Kranju. Na to se opozarja s pristavkom, da je prošnja za podelitev koncesije vlagati pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani do 17. junija t. l.

— Kuga. »Nieuwe Courant« poroča iz Londona, da sta se na neki ladji pri Gravesendu pojavila dva slučaja kuge. Ladja se ne sme vkrcati. Najbrž so podgane prenesle bolezen.

— Preradovičeva prošnja na Dunaju, dne 13. maja je prinesla 1116 K čistega dobička. Od tega se je dobilo 1000 K za Krekov spomenik, 3000 K za dolo iz Dalmacije, Istre, Bosne in Hercegovine, 1000 kron za obnovitev Gorice, 1200 K za nadarjena dijaka na Dunaj in končno 116 K podporo neki siromašni deci na Dunaju.

— Podpore za preživljanje. Nekatere družine dobivajo od vpoklicanega očeta po 12 kron podpore na dan, pa še nadlegujejo komisije s prošnjami za zvišanje podpore in županstva jim prošnje podpirajo. To je prazno delo. Četudi bi jim šlo glede na število družinskih članov po 14 in še več kron, ne dobi se nad 12 kron za vse skupaj. — Za eno osebo, ako niso izredne razmere, se ne dobi nad 1 K 60 v podpore. Pravico do dvojnega zneska ima le oseba, ki je živila v vpoklicancem popolnoma sama v skupnem gospodarstvu in je za delo trajno nezmožna, kar naj se dokaže z zdravniškim spričevalom, katero napravi c. kr. okrajni zdravnik. — Svoji vojaških beguncev izgube podpore in je nimajo več, četudi se je begunec sam povrnil k svojemu polku. — Prav pravilna in pravična ni določba, da naj podpora nikdar ne znaša več kakor 12 kron na dan. Žena vpoklicanec ima rediti 8 malih otrok in 80

let staro mater. Podpora za vseh deset oseb bi znašala 16 kron dnevno. Pri hiši je revščina. Kako pride žena, ki mora vse, zlasti obleko in obuvalo, drago kupovati, do tega, da ji je odtrgana podpora za 4 K na dan? Svojem vpoklicanih častnikov ali aktivno služečih podčastnikov po zakonu ne pristojajo podpore. Ako je mož v vojni padel in dobiva vdova s sirotami pokojnino, se ji pokojninski znesek odtegne od podpore. Ker itak zdaj skoraj vse žene vpoklicanih mož dobivajo polno podporo, nakazanje pokojnine za zdaj nič ne koristi. Dobivala se bo pa pozneje še pokojnina, ko bo podpora že odpadla.

— Prevoz kos in srpov je uvedlo ministrstvo transportno dovoljenje, ki ga sme izstaviti gospodarska zveza izdelovalcev kos in srpov v Kirchdorffu na Zgornjem Avstrijskem.

— Stoletnica žganja. Žganje kuhati iz žita je bilo nekdaj prepovedano. Dne 7. aprila 1818 je pa cesar dovolil, da naj se prepoved kuhanja žganja iz raznih vrst žita v c. kr. ilirskem guberniju ljubljanskem odpravi.

— Slovenska korenina. Janez Hudobivnik v Dvorjah pri Cerkljah ima še 7 sinov v vojni, osmi sin je obležal na bojnem polju. Trije sinovi so že poženjeni, drugih pet sinov je prej pomagalo staremu očetu doma na kmetiji. Sedaj mu pomaga le še en 15letni sin. Slovenci cesarju dajemo fantov, pa veliko fantov!

— Prošnja. Kdo izmed ujetnikov, ki se vračajo iz Rusije, bi vedel kaj povedati o Francetu Dolinšku, ki je služil pri 27. dom. polku, 3. stotnija? Zadnjič je pisal 15. junija 1915. Poročila prosi njegova žena Terezija Dolinšek, vas Orle št. 17 pri Ljubljani.

— Cena kavi in sladkorju. Dne 18. maja 1818 je šest funtov fine zelene kave stalo 6 gld. 18 kr. in šest funtov finega sladkorja 5 gld. 17 kr.

— Zanimivost pri nakupovanju prešičev na Štajerskem. »Tagespošta« priobčuje dopis nekega veleposelnika iz okraja Radgona, da je »Prometna družba za meso in živino« predpisovala nakupovalcem za kilogram svinjskega mesa 10 kron in merjačevega 9 kron. Ta cena se ne sme prekoračiti in velja baje za celo deželo. V resnici pa plačujejo nakupovalci živine v sosednih okrajih Hartberg in pa Feldbach po 16 kron kilogram, vsled česar jim je tudi mogoče, da morejo prešiče tudi res kupiti, dočim v radgonskem okraju posestniki ne prodajo niti enega prešiča za maksimalno ceno, temveč gre vse potom tihotapske trgovine v sosedne okraje. Posestniki, posebno tisti, ki nočejo te trgovine podpirati, pričakujejo, da se končno napravi red.

— Nemška planinska kočja v Kamniških planinah (Logarjeva dolina) je tudi letos otvorena. Samo kočja na Ojstrici ostane zaprta. Nemci se šopirijo povsod po naših planinah, da bi tako dokazali tudi s tem svoje namišljene pravice do naše zemlje. Umevno je, da so vsi napisi v teh kočah samo nemški. Nasprotno pa so napisi po kočah »Slovenskega planinskega društva« povsod dvojezični, oziroma slovensko-nemško-italijanski. Čemu ta uslužnost napravim tujcem. Ako Nemci nimajo napram nam nikakih obzir, dasi so le gostje, čemu bi imeli mi obzire do njih.

— Vojaška straža aretirana radi vloga. Orožništvo v Göstingu je aretiralo vso iz 6 mož pod vodstvom desetnika sestoječo stražo na kolodvoru za sestavljanje vlakov v Göstingu pri Gradcu. Straža je imela nalogo varovati kolodvor in skladišča, a je sama vlomila v neki tovarni voz in vzela iz njega 17 kartonov sladkorja, nože, vino itd. To »stražo« so izročili garnizijskemu zaporu v Gradcu.

Koroške novice.

k Duhovniške vesti. Povodom birme v Paternijonu dne 25. maja sta bila imenovana za kn. šk. duhovna svetovalca tamonjni župnik g. Jos. Wilhelmer in g. Al. Prosen, župnik na Bistrici.

k Osebnosti. Vpokojen je tajnik deželne vlade v Celovcu Walter Rauscher pl. Stainberg. — Premeščene so učiteljice: M. Čarf iz Šmiklavža na Vrata; El. Scheicher iz Št. Salvatorja v Velikovec; Jos. Škočir iz Šmartna na Dholici v Prevalje; A. Schwanda iz Grebinja v Zammelsdorf. — Premeščen je g. nadučitelj Jos. Aichholzer iz Loč v Št. Jakob v Rožu. — Za notarja v Staremdvoru je imenovan notarski kandidat dr. Hartvig Fresacher.

k Celovski župan pl. Wetzler, ki je bil dne 25. maja tudi šel gledat, koliko je na Dunaju ura in kakšno gratis-vino v rotovski kleti, je poročal v zadnji seji občinskem ožencem, kako je bilo na Dunaju, in da so udeleženci »mogli dobiti upanje, da se bo krenilo na boljše«. On, župan, da je opozoril cesarja na vedno težjo prehrano mesta z živili in da je omenil zlasti pomanjkanja mleka. Odkritostno je naznanil Veličanstvu, da so vsled pomanjkanja mleka že umrli starci pa otroci, na kar je odgovorilo Nj. Veličanstvo: »To je pač strašno!«

k Celovške novice. »Fr. St.« poroča: Dne 31. maja večer je naznanilo štiri strelav stolpa mestne župniške cerkve, da se bližajo sovražni letalci, kar so naznanili iz Beljaka. Prišli pa niso in kmalu je naznanilo troje strelav, da ni nevarnosti. Prišli so baje samo do Trbiža. — Isti list se hudeje, da je jugoslovansko in češko moštvo puljske mornarice naklonilo 23.000 K puljskemu narodnemu šolstvu. — Na dan 10. junija napovedano zasedanje tukajšnjega porotnega sodišča je višje sodišče v Gradcu zopet odpovedalo.

k Tako! Tako! Koroški dnevnik poroča: Koncem januarja je bilo nekemu kmetu v Zgornji Ziljski dolini ukradene precej masti in ovca. Naznanil je to orožnikom, ki so stikali povsod okrog, obdolževali zlasti ruske ujetnike, a ničesar našli. Okrajno glavarstvo šmohorsko je zato kmetu prizaneslo, da mu ni bilo treba oddati predpisane množine maščobe. Pred kratkim so otroci, ko so bili sami doma, odprli materino omaro in tam našli za perilom dobro skrito veliko množino masti, sladkorja, vojaških konzerv (l) itd. itd. Po drugih otrocih se je novica hitro razširila po vsej okolici. — Tako se je zgodilo med Nemci v Zgornji Ziljski dolini. Kaj se je kmetu, ki je vse vodil za nos, zgodilo, ne poročajo, — a na svojih shodih in po listih trobijo Nemci eno in isto lajno, da ne odajajo ničesar — Slovenci pa Čehi!

k Mi pa Ogrji. »Gladujemo samo vsled nemarnosti (Schlamperei) in brezvestnosti naših uradov. Odločno zahtevamo, da se nam dajo živila, določena nam na karti, ker od kart samih se ne more živeti; če je za nekatere vsega dovolj, mora biti tudi za splošnost.« — Tako »K. T.« v svoji števil. 105. V števil. 119 poroča isti list, da se nahaja v vili »Excelsior« pri Vrbi ob jezeru nad 1000 kg najfinejše moke in mnogo masti. To se je naznanilo beljaškemu okrajnemu glavarstvu, kateremu je pa — ministrstvo zabranilo vsako rekvizicijo, češ, da se mora zaloga prihraniti za letoviščarje, — posestnik vile je pa ogrski žid. Brez komentarja!

k Kako se dela z živili. Na nekem shodu v Beljaku so dognali, da je minulo zimo stalo na beljaškem kolodvoru skozi 22 dni 36 železniških voz krompirja v hudem mrazu! Toliko časa namreč niso mogli dognati, da spada v beljaško vojaško oskrbovališče! In potem tožijo, da primanjkuje krompirja in seve tudi — vagonov.

k Nezgode. Na 58letnega drvarja Jan. Šušu pri p. d. Potočniku v Hodišah je padlo dne 29. maja v gozdu drevo. Prepeljali so ga v dež. bolnišnico, kjer je drugi dan umrl. — Pri Zgornjem Milštatu je strela ubila na planini kmeta J. Gatterer, ko je vedril v svoji planinski kočji. — V žagi F. Brodnika v Št. Rupertu pod Celovcem je dne 1. junija smrtno ponesrečil 52 let stari oženjeni žagar M. Supan. Udarila ga je pri delu latva tako močno na sence, da je bil takoj mrtev. — V Št. Vidu je hotel dne 2. junija skočiti še na vlak, ko se je ta že premikal. Padel je pod vlak, ki mu je odrezal obe nogi. Ponesrečenega so prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov. — Pri Doleh, obč. Vernberg, je dne 25. maja padel v Dravo ter utonil sedemletni O. Scheibl. Trupla niso našli. — Dne 27. maja so potegnili pri Podravljah iz Drave truplo 13 do 14 let starega neznanega fanta. Smrt je storil po zločinu.

k Kaznovano bratoljubje. Koroški dnevnik poroča: V Šmarju v Labudski dolini je pomagalo nekaj kmetov svojemu sosedu, ki mu je bil pogorel skedenj z vso žetvijo, in ki je dobil od okr. glavarstva dovoljenje za zbirko, z žitom. Zdaj zahteva okr. glavarstvo, da morajo zahtevati podarjeno žito nazaj ali plačati globe do 500 K. Drug je bil kaznovan s 100 K, ker je dal sosedu nekaj sena, da mu živina ni poginila. List dostavlja: Mnogo konj je konjederec že zakopal, uradnega šimeljčka žal še ne!

k Kaj vse kradejo. »Fr. St.« št. 124 naznanjajo, da romana, ki zdaj izhaja v listu, ne morejo redno nadaljevati, ker je v nedeljo izginil rokopis iz dvorane za stavce. Niti plitvi romani, kakor jih objavlja ta list, torej niso več varni pred modernimi umornostmi!

k Zgorelo je na beljaškem kolodvoru dne 1. jun. troje vagonov s senom in slamo. Večjo škodo so odvrnili. Bili so last vojaščine. — Pri Osojah je dne 31. maja začel goriti vagon brzovlaka. Vlak so morali ustaviti, da so ogenj zadušili. — Strela je udarila binkoštni ponedeljek v gospodarsko poslopje posestnice M. Radlacher v

Krasnici in je vpepelila. Ko je gorelo in uničevalo revni vdovi malone vse, pa so v bližnji gostilni godli in plesali.

Primorske novice.

p Državni poslanec Josip Fon bo v Gorici dne 14., 15. in morda tudi 16. junija v hotelu pri »Zlatem Jelenu«. »Kdor bi hotel z njim govoriti, naj se tam oglasi.

p Velika nesreča se je dogodila 3. t. m. v Rukavcu blizu postaje Matulje. Gospa Alojzija Brnčič, soproga notarskega kandidata v Podgradu, Matije Brnčiča, brata g. dr. Brnčiča, odvetnika v Trstu, je postala žrtev ročne granate. Granata je padla z omare na tla, ko je gospa odpirala omaro, eksplodirala in ji odtrgala obe nogi in levo roko ter spodnji del života razmesarila. Po 2 urnem trpljenju je izdihnila v velikih bolečinah, ni jej bilo več pomoči, ker je izkrvavela. Zapušča soproga na tirolski fronti in dva sinčka v starosti 4—6 let. Pokojna gospa je iz znane družine Kraigher v Postojni. Težko izkušeni družini naše sožalje.

p Rapisano je mesto ravnateljstva na gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Prošnje se morajo vložiti do 20. junija pri naučnem ministrstvu.

Ljubljanske novice.

lj Vpokojeno učiteljstvo ter učiteljske vdove (stanujoče v Ljubljani) se opozarjajo v lastnem interesu, da se brez odloga zglašajo pri g. Simonu Punčuhu, nadučitelju v pok., Marmontovi ulici št. 18.

lj Za posestnike travnikov v Ljubljani. Vsi ljubljanski posestniki travnikov, ki žele dobiti vojaške kosce, naj se vsaj do sobote zglašijo pri mestnem gospodarskem uradu.

Prosveta.

pr Slovenke! Boj za našo narodno samostojnost, za našo troedino Jugoslavijo pod žezlom habsburško-lorenske dinastije je jasno dokazal, da so naše slovenske žene, naše slovenske matere, naša slovenska dekleta vedno in povsod pripravljene stopiti v prve vrste bojevnikov za našo staro pravdo. Ko njihovi sinovi, očetje, bratje prelivajo svojo kri tam zunaj, se bore slovenske žene, da ohranijo svojo lastno grudo.

Treba je pa, da se te množice naših slovenskih žen strnejo, organizirajo, združijo, da poidejo vse za eno, ena za vse. V ta namen je pa treba skupne vezi — in ta naj bo časopis »Slovenska žena«, ki bo začel izhajati v najkrajšem času. List bo organiziral, združeval. Prinašal bo pa tudi zabavno in poučno čtivo izpod peres naših najboljših pisateljic in pisateljev. Že prva številka objavi članke naših prvobornih, načelnika »Jugoslovanskega kluba« dr. Korošca, voditelja tržaških Slovencev, držav. poslanca dr. Rybafa, drž. poslanca J. Gostinčarja, gđč. Cilke Kreve, povesti naših najboljših pisateljic in mnogo poučnega čtiva.

Pozivljemo vse slovenske ženske, naj se oklene tega našega glasila, naj ga naroča ter razširja od vasi do vasi, od hiše do hiše. Naj ne bo slovenske hiše, ki bi ne imela naročene »Slovenske žene«.

»Slovenska žena« bo izhajala enkrat mesečno in bo veljala za celo leto 14 K. Naročnino in rokopise pošiljajte na upravništvo oziroma uredništvo »Slovenske žene«, Ljubljana 7. — V Ljubljani, dne 30. maja 1918. Konzorcij.

pr Šole na Reki pred 100 leti. Reko so si Madjari prigoljufali od Hrvatov. Pred 100 leti pa Reka ni bila niti hrvatska, marveč je spadala pod c. kr. ilirsko-primorski gubernij v Trstu. Šol je bilo takrat še malo. Dne 27. decembra 1817 je cesar dovolil, da se je na glavni šoli na Reki otvoril četrti razred z dvema oddelkoma. Določeno je bilo, da naj imajo učitelji normalne glavne šole na Reki nastopne plače: ravnatelj, ako je duhoven 500 gld. in ako je svetni 600 gld. na leto, ter za nemški in italijanski pripravniki tečaj nagrade 100 gld. Po 400 gld. plače dobival je katehet ter oba učitelja četrtega razreda, od katerih je prvi učil risanje in računstvo, drugi pa ostale predmete. Učitelj tretjega razreda je imel 35 gld., učitelja drugega in prvega razreda 300 gld., pomožni učitelj pa 250 gld. plače. Učitelji, ki so prosili za te službe so morali napra-

da ga posodite domovini. Če tega ne storite, podaljšujete vojsko in boste sokrivi nadaljnih žrtev na blagu in krvi.

Use za 8. vojno posojilo!

viti izpite, ki so se delali isti dan na normalnih glavnih šolah: na Dunaju, v Pragi, v Ljubljani, v Gradcu, v Celovcu, v Trstu in na Reki. Kdor se je hotel tega izpita udeležiti, je moral prej obiskovati pripravniki tečaj.

pr Umetniška izložba na Reki. »Zagreška korespondenca« poroča: V nedeljo dne 9. t. m. se odprla na Reki v »Hrvatski čitalnici« umetniška izložba, katero urejata umetniški društvi »Lada« in »Proletni salon«. Na tej izložbi bo sodelovalo 40 umetnikov s slikami, skulpturami in grafičnimi deli. Izložba bo na slovensen način odprta v navzočnosti nekoliko hrvatskih umetnikov. Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne namene.

pr Narodna galerija. Tisti, ki so pisali o sedanjem slovenskem kulturnem položaju, so večkrat opozarjali na dejstvo, da nimamo centralnega zbirališča za našo upodabljalno umetnost. Naše umetnine, stare in nove, so raztresene v deželni zbirki muzejski, v mestni galeriji ljubljanski in pri mnogih zasebnikih. Ti prostori niso niti dovolj obsejni, niti primerni za galerijo. Posledica je, da dela naše upodabljalne umetnosti malokdo pozna in da se tistemu, ki slučajno zaide k njim, slabo prezentirajo, zlasti ker je med njimi mnogo manj vrednega blaga. Sama od sebe se ponuja misel, da bi se vse, kar je slovenska upodabljalna umetnost doslej ustvarila, dobrega zbralo v Narodno galerijo, ki naj bi se vedno dopolnjevala z nakupovanjem starih in novih umetnin. Tak zavod bi bil izrednega kulturnega pomena. Bil bi slika naše umetnostne preteklosti in sedanjih umetniških težnj, pritegnil bi občinstvo v krog umetnosti, ki mu je dolej le še preveč tuja, izobraževal bi oko in čut za lepoto, podpiral bi tvorbo silo umetnikov. V času, ki je mnogo pripomogel, da se je slovenstvo zavedlo samega sebe, se je rodila tudi misel, naj se osnuje Narodna galerija v Ljubljani. Kakor slišimo, se je sestavil pripravljalni odbor za društvo »Narodna galerija«, ki bo sestavil pravila novega zavoda, izdal oklic na narod in začel zbirati prispevke za bodoči dom slovenske umetnosti.

Ljubljanska aprovizacija.

a čevlji z lesenimi podplati za posle. Mestna aprovizacija bo oddajala čevlje z lesenimi podplati za posle v petek, dne 7. t. m. popoldne od 2. do 4. ure na Poljansko cesti št. 13. Stranke naj prinesejo s seboj potrdilo gospodarja, da res nimajo čevljev.

Spominska cerkev v Celovcu.

Pišajo nam iz Celovca:

Na spodbudo celovškega kneza in škofa nameravajo sezidati v Celovcu vojniško ali spominsko cerkev, v kateri naj bi se opravljale sv. maše za padle koroške vojake. V ta namen se je že začela pobirati miloščina po vseh cerkvah celovške škofije. Cerkev bo seveda stala več stotisoč kron, katere pa bodo sčasoma gotovo tudi nabrali.

Čemu pa se zidajo cerkve? Ljudem v dušnozveličavno korist in v čast Bogu, torej iz ljubezni do Boga in bližnjega. Toda človeku se stori milo, ako pogleda po goriški deželi, kjer leži premnogo krasnih cerkva v prahu in razvalinah, druge pa so hudo poškodovane. Od Koroške meje pa do Trsta so ob obeh bivših frontah z malimi izjemami vse cerkve porušene ali pa močno poškodovane. Stotisoči vernikov ne bodo imeli dolgo, dolgo vrsto let cerkv, kakor so jih imeli pred vojsko, kjer bi dajali Bogu čast in prejemale dušno zveličavne milosti. Tod so cerkve krvave in nujno potrebne. Ali pa je potrebna nova cerkev v Celovcu? Celovec ima dovolj cerkva, popolnoma dovolj, a so le preveč prazne, kadar bi morali biti ljudje notri. Nova cerkev je torej popolnoma brezpotrebna poročila. Sv. maše zadušnice za padle koroške vojake pa bi se prav lahko opravljale v katerikoli cerkvi v Celovcu in ni prav nič potreba šele zidati v ta namen novo cerkev. Kako neprimerno večje zasluženie pri Bogu bi imela n. pr. celovška škofija, ako bi se Cerkev, ki jo namerjajo zidati v Celovcu, sezidala kje na Goriškem, kjer je nimajo in jo nujno potrebujejo, in sicer iz hvalne ljubezni do Boga, da je Koroška dežela bila obvarovana tako strašne nesreče, v kakršno je pahnila vojska Goriško! Taka cerkev bi res bila Bogu v čast in bližnjemu v zveličanje. Če že hoče kdo zidati novo cerkev, naravnost zahteva krščanska ljubezen, da jo zida tam, kjer je nujno potrebna in kjer doseže svoj namen! To bi bilo veliko delo krščanske ljubezni, pravo misijonsko delo. Nova cerkev v Celovcu pa ostane le mrtev spomenik na svetovno vojno. Tako divja in barbarska vojska, ki je v verskem in dušnem oziru storila nepredno škodo, neprimerno več kot vse kdanje turške vojske skupaj, pač ne zaženi spomenika. Še naimani pa v obliki

Ako bi tako hotela celovška škofija sezidati eno cerkev v porušeni Goriški, bi morda sledile tudi druge škofije njenemu zgledu.

Treba pa je od naše strani imeti še en pomislek proti nameravani spominski cerkvi v Celovcu. Kdor namreč pozna koroške razmere, ve, da nameravana spominska cerkev v Celovcu ne bo katoliška, ampak nemška. To se pravi, slovenski jezik ne bo imel v njej nobene pravice, akoravno naj bi za njo zbirali tisočake koroških Slovence. Ko je treba za kaj denarja, pomoči itd., takrat poznajo Slovence tudi na Koroškem, ko pa je treba deliti pravico, takrat na Koroškem Slovencev ni, ali pa je samo nekaj združbarjev, ki so tako predrzni in nesramni, da nočejo biti zadovoljni z nemško komando.

Dober svet Goričanom.

Prijatelj nas prosi, da po »Zlati Dobi« posnamemo naslednji članek:

Z globokim sočutjem smo spremljali vsi Slovenci trpljenje svojih goriških sorojakov med italijanskim vpadom. Tudi pomagali smo po svoji moči tistim, ki so k nam pribežali. Ako jim nismo skazali toliko pomoči, kakor so si želeli, je treba pomniti, da smo sami zdihovali in zdihovali pod pritiskom vojske, da smo sami izčrpani in izmozgani, da vlada pri nas samih pomanjkanje in marsikje tudi lakota. Ako so naleteli begunci kje na trda srca, slišali kako zaničljivo besedo, je to pripisovati deloma pomanjkanju krščanske olike, še bolj pa pomanjkanju vsega za življenje potrebnega. To je gotovo, da je večje število ljudi, ki se je s primorskimi begunci pomnožilo, ceno živlom povišalo. Da to tistim, ki jim samim vsega manjka in tudi denarja nimajo, ni bilo prijetno, to je čisto naravno in razumljivo. To se jim ne sme preveč v zlo šteti. — Splošno pa menda smemo reči, da so domačini že pokazali trpinom-beguncem nekaj sočutja in ljubezni ne samo v besedah, ampak tudi v dejanju.

Istotako spremljamo begunce z zanimanjem in sočutjem ob njih povratku na svoja domovja. Tudi zdaj bi jim bolj pomagali, ko bi ne bili sami od vojske in vojaštva tako do golega oskubljeni kakor smo. A kljub temu se vendar nekaj še stori v pomoč vračajočim se beguncem. Poleg pomoči zasebnikov se je ustanovil tudi »Kranjski pomožni odbor za obnovitev Goriške«, čegar začetno delovanje kaže, da ima prav resno voljo pomagati — kolikor je pri sedanjih razmerah mogoče — v velikem slogu, da se razdejana Goriška zopet dvigne iz razvalin.

Ravno zato, ker jim želimo pomagati, kar bi največ mogli, zato jim pa smemo dati tudi dober svet. Kakšen pa?

Za obnovo goriških vinogradov, tako je menda preračunljano, bi bilo treba svojih 30 milijonov kron. — Vprašanje je torej: Ali se morajo vsi opustošeni vinogradi obnoviti? Znano je, da je obdelovanje vinogradov najnapornejše in najdražje kmetijsko delo. Seveda je tudi pridelek najdragocenejši. Toda ravno tako je pa tudi znano, da mnogi kmetovalci pri prodaji svojih pridelkov vidijo in upoštevajo samo to, kar na roke dobe; nič pa ne odštejejo tega, kar jih je pridelovanje stalo: časa, truda, stroškov in tega, kar so pridelka sami porabili. Nobenega drugega pridelka namreč producent sam toliko ne uporabi kakor pijače — v svojo škodo. Ko bi se torej vse to upoštevalo in od skupička odštelo, potem ni gotovo, da bi bilo ravno vinogradništvo vedno in povsod najbolj dobičkanosna panoga kmetijstva. Nasprotno: gotovo je, da ponekod ni najbolj dobičkanosna, da marveč včasih stroški presegajo skupiček. Vsaj na Dolenjskem je marsikje in marsikdaj tako, kakor je »Zlata doba« — izpod peresa izobraženega vinogradnika samega — že dokazala. Če je na Goriškem tudi tako, je nam Kranjec bolj težko dokazati. S tem problemom bi se morali pečati kmetijski veščaki in ga rešiti. Gotovo je, da »Zlata doba« nikomur ne želi škodovati. Če se pa izkaže, da je obdelovanje vinogradov sempatje (povsod gotovo ne) pasivno, ali če se kakšna druga vrsta pridelkov bolje obnaša, potem bi bilo nespametno, če bi hoteli za vsako ceno samo zaradi stare navade pri vinogradništvu ostati.

Gotovo je tudi, da ima Goriška premalo žita in živil sploh, in ravnotako gotovo, da bo pomanjkanje živil po vojski še dolgo trajalo. In vojska nam je, še bolj očitno kakor je bila že prej, dokazala, da se brez pijače že da živeti, brez jedi pa ne, potem. Skrbite torej najprej, da bo kaj jesti, potem šele za pijačo. Primus vivere, dein philosophari. Najprej živeti, potem šele veseljati!

Nekaj pridelkov bi bilo treba za lastno preživljanje, nekaj pa za kupčijo. Med temi zadnjimi mislimo zlasti sadje in zelenjavo. Da, sadjarstvo in zelenjadarstvo, to sta dve vrsti kulture, ki bi bili ponekod možni in uspešni namesto dosedanje trtoje. Da ta naš nasvet ni tako neumen, nam dokazuje mestna občina dunajska, ki

je v najem vzela velik kompleks zemlje na Goriškem, da tam pridelava zelenjavo za potrebe svojega prebivalstva. Tudi smo brali med vojsko — ne vem, kje že — razpravo nekega strokovnjaka-tujca, kaj bi se dalo na Goriškem napraviti z zelenjadarstvom. Spominjamo se tudi, da se je dotični tujec nekako rogal »nazadnjaštva« našega ljudstva, ki si ne zna v tem oziru pomagati. — Da bi se tudi sadjarstvo lahko še mnogo povzdignilo in razširilo, o tem ni dvoma. Češnje, hruške, breskve, marelice in drugo južno sadje gre dobro v denar. In koliko milijonov bi še lahko prišlo v deželo, ko bi se sadju posvečala večja skrb, kupčija pa bolje uredila. A ljudje mislijo, da sadno drevje mora samobesbi roditi, vsa skrb in trud pa se mora posvetiti le trti. V novejšem času goje ponekod — n. pr. v bližini Budimpešte — v veliki meri rdeče jagode, ki se jim izvrstno obnašajo in znašajo. Pri nas pa velja še vedno stara vera, da kar ne teče, to nima nič veljave.

Gotovo je, da se na slovenskem producirati preveč vina, in to za nas ni dobro, ne v materialnem, še manj pa v moralnem oziru. Prav bi bilo torej, če bi protialkoholna misel našla pot tudi na Goriško, vsaj zdaj, ko se ima dežela docela obnoviti. Kajti prav bi bilo, če bi se obnovila ne samo materialno, ampak tudi moralno, čemur pa je preveč alkohola največja ovira. Zato lepi pastirski list goriškega knezadškofa ob vrtni Goričanov omenja tudi ljudske napake, ki so bile razširjene po Goriškem in naj bi se zdaj, ko se začne novo življenje, ne »obnavljale«, ampak pokopale za vedno. Med te napake spada zlasti ples, posebe še primorska specialiteta: javni plesi, in kar je s tem v zvezi: popivanje. Nočemo Goričanom posebe kaj očitati; saj ljudstvo ima svoje napake povsod, posebno pijančevanja ne manjka nikjer. A zdaj, ko se dežela in ž njo vse življenje obnavlja, je morda lažje kako napako odstraniti kakor sicer. — Vsaj inteligenca naj bi imela smisel za pravo in ne le navidezno blaginjo ljudstva; priprosti človek si bo seveda dal težko dopovedati, da naj se zemlja obdeluje drugače, kakor je bilo od nekdaj v navadi, posebno pa da bi opustil trto, ki mu je zapopadek vsega dobrega, koristnega, sladkega in vzvišnega.

Vsaj v nizkih legah, po ravninah in dolinah bi se moglo zelenjadarstvo uspešno gojiti, dočim bodo brda in breгови najbrž ostali pri trti, — ako morda tudi tam ne kaže kje trte zamenjati s sadjem. Ne pustimo, da bi se nam tuji rogali, da si ne znamo nič pomagati, da smo starokopitneži, ali da bi celo oni našo zemljo sebi v korist in nam v škodo izrabljali bolje kakor jo znamo mi.

Ta nasvet blagovolite sprejeti in po možnosti uvaževati, dragi goriški rojaki, od strani, ki vam želi samo dobro in najboljše. Po »Zlati dobi«

Narodno gospodarstvo.

g Za poljedelce. C. kr. poljedelsko ministrstvo je, kakor lansko leto, tudi letos zagotovilo poljedelcem, da dobe pravočasno in svrhu obdelovanja polja in mlačve za stroje gorljive tekočine. Zaradi težkoč pridelovanja mineralnih olj, pa ne bodo mogli dobiti čiste bencina, marveč le težki bencin (teža čez 0.745), v glavnem le mešan bencin (teža 0.760 do 0.770) in bencolova mešanica (iz bencola in petrolejskega bencina) in še to v manjši meri. To se bode pa oddajalo neposredno poljedelcem. V poštev pridejo le motorji, ki se rabijo za mlačev in obdelovanje polja. Kdor hoče te tekočine dobiti, mora v smislu tozadevne min. naredbe natančno izpolniti predpisane rumene tiskovine ter jih potrjene po občinskem uradu poslati neposredno na poljedelsko ministrstvo (An das Departement XXVI. des k. k. Ackerbauministeriums), ki bode potem nakazalo poslovalnicam, da določijo zaproseni bencin. Do preklica bodo odpošiljale bencin sledeče tvrdke: Teerag-Aktiengesellschaft für Teerfabrikate, Dunaj III., Marksergasse 25 in te podružnica v Pragi (Karolinenthal, Ulfstrasse 215) — Gerson, Böhm u. Rosenthal, Benzin u. Ölwerke, G. m. b. H., Dunaj XX., Donauschingasse 20; Schön u. Kreidl, Dunaj III., Dietrichgasse 5; Alois Brey, Praga II., Florenz 17 ter inženir Jožef Bareš v Budjevacih. Glede plinovih in surovih olj za mazanje motorjev se imajo interesi obračati v smislu tozadevne ministrske naredbe na trgovsko ministrstvo (Mineralölabteilung des k. k. Handelsministeriums).

g Zglasitev zaloge posekanega lesa domačega kostanja. Deželna vlada razglša: Vsled § 1 ministrskega ukaza z dne 13. maja 1918, drž. zak. št. 179 je vsak, ki ima v zalogi več kot 5 kubičnih metrov posekanega lesa domačega kostanja ali ki ga hrani v zalogi za koga drugega, primoran zglasiti te zaloge po stanju z dne 25. maja 1918 z navedbo množine v kubičnih metrih in označbo skladišča, c. in kr. vojnemu ministrstvu, oddelek za usnje

(Dunaj I., Kolovratring 14) do 15. junija 1918. Prepis te zglasitve se mora istodobno vposlati onemu okrajnemu političnemu oblastvu, ki je z ozirom na skladišče lesa pristojno. — Pozneje morajo gori navedeni obvezanci c. in kr. vojnemu ministrstvu (oddelek za usnje) podati 1. dne vsakega meseca naznanilo o prirastku, nastalem nasproti nazadnje naznanjenemu stanju, o od tedaj prodani ali podelani množini in o končnem stanju zaloga. — Kdor ravna zoper ta določila, bo kaznovan na denarju do 20.000 K ali z zapornom do 6 mesecev. Izventega more se zapleniti zaloga lesa.

g Kavina nadomestila. Vsled naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano se smejo prodajati samo naslednje vrste kavinah nadomestil. Cene, ki so označene, veljajo za prodajo nadrobno. Da ne bode nespornuma, bodmo navedli znamko, kakor se glasi, ker bi s prevajanjem lahko kdo prišel v zmoto. »Brigittenmayer Sparkaffeekzusatz« 3 K 80 vin. »Kaffeemischung« (Meinl) 4 K 60 vin. »Kaffeemischung« tvrdke »Eripora« 4 K 60 v. »Dr. Glettlers Fruchtkaffee« 3 K 40vin. »Kaffeessurogat mit Feigen« 3 K 40 vin. »Carova« 3 K. »Hella« 3 K 40 vin. »Teplitzer Kaffeewürze« 3 K 40 vin. »Kaffee extra« 2 K. »Schwertkaffee-Zusatz« 3 K 20 vin. »Johann Konstanty vorzüglicher Kaffee-Ersatz« 3 K 40 vin. »Amador Kaffee-Ersatz« 3 K 40 vin. »Feigenkaffee mit Zusatz« 3 K 40 vin. »Slukafin« 4 K. »Sonne« 3 K 20 vin. »Maria Plain Kaffee-Zusatz« 3 K 40 vin. »Ideal Kaffeekzusatz« 3 K 40 vin. »Bachmayers Kaffeersatz« 3 K 40 vin. »Eurilo« in »Hydropatischer Kaffeersatz« 2 K 65 K. »Dr. v. Gugenbergs Ersatz-Kaffee« 2 K 65 vin. »Korona Kaffeersatz« 3 K 80 vin. »Kunz Kaffee-Ersatz« 2 K 60 vin. »Miropa Kaffee-Ersatz« 3 K 80 vin. »Nähkaffee« 3 K 72 v. »Zivna kava« 3 K 72 vin. »Cehaka« 3 K 0 vin. »Kaffee-Ersatz Gloria« 3 K 40 vin. »Kolbon« 2 K. »Eichelkaffee mit Zusatz« 2 K 20 vin. »Althammers Fruchtkaffee« 2 K 60 vin. »Himberger Sparkaffee« 2 K. »Himberger Konsumkaffee« 2 K. »Kosmos« 2 K. »Industriekonsum« 4 K. »Aromasan« 1 K 80 vin. »Fruchtkaffee Vita nova« 3 K 20 vin. »Reindorff Kaffee-Ersatz« 2 K 80 vin. »Kraftkaffee« v papirnatih zavitkih 2 K, v lesenih zabojih 2 K 20 vin. »Herkules Kaffee-Zusatz« 3 K 40 vin. »Prager Mischung« 3 K 40 vin. »Karvara« 3 K 40 vin. »Zichorie mit Feigenkaffee« 3 K 40 vin. »Era« 4 K. »Manker Kaffeessurogat« 2 K 40 vin. »Ambrosia« 3 K. »Kaffeessurogat aus Gerstenkaffee und Zichorie« 2 K ter »Böhmerwalderkaffee« 3 K 40 vin. — Kdor bi hotel prodajati kaka druga nadomestila brez dovoljenja, bode strogo kaznovan. Istotako zadene kazen onega, ki bi zgoraj navedena nadomestila dražje prodajal, kakor po označenih cenah.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja tekom dolge bolezni in ob smrti našega predragega soproga ozioroma očeta, brata i. t. d. gospoda

Ivana Marc

posestnika

ki so nam bili v dneh žalosti v veliko uteho, izrekamo vsem sorodnikom in prijateljem ter znancem najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo vse, ki so v tako izrednem številu spremili prebлага pokojnika k večnemu počitku, zlasti prečastito duhovščino, p. n. odbornike »Slapenske posojilnice«, učitelstvo in šolsko mladino planinske šole, p. n. uradništvo ter vse, ki so nam povodno te bridke izgube osebnosti ali pismeno tako blažilo izražali svoje sožalje.

Planina pri Vipavi, dne 2. 6. 1918.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI.

Brez posebnega obvestila.

Potrni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm pretresujočo vest, da je naša iskrenoljubljena mati ozioroma hčerka, sestra, tašča, svakinja in teta, gospa

Josipina Mizerit

trgovka, gostilničarka in posestnica iz Gorice

v sredo, dne 5. t. m. po dolgem, mukopolnem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere bogu vdano preminula.

Truplo nepoznane pokojnice se bode v petek, dne 7. junija 1918 ob 2. uri popoldne v mrtvaški veži deželne bolnice svečano blagoslovilo, nato prepeljalo na pokopališče pri sv. Križu in pozneje prepeljalo v Gorico in tam položilo v lastni grobnici k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V Ljubljani, dne 6. junija 1918.

ŽALUJOČI OSTALI.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zanesljivega
strežaja k motorju
sprejme takoj
Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Zahvala.

Za vse blage dokaze srčnega sočutja povodom smrti nepozabne, iskreno ljubljene soproge, mamice, stare mamice in tašče, gospe

Fani Perhauz

kakor tudi za mnogobrojno, predrago pokojnico časteče spremstvo na poslednji poti izrekamo vsem prisrčno zahvalo.

V Krškem, 31. majnika 1918.

1927 ZALUJOČI OSTALI.

Naša nad vse ljubljena soproga, sestra in teta, gospa

Mici Marinček roj. Lončar
c. kr. notarja soproga,

je umrla dne 5. t. m. po kratki, jako mučni bolezni.

Pogreb predrage rajnice bo dne 6. junija ob 4. uri popoldne na tržiško pokopališče.

Zadušne maše se bodo brale v župni cerkvi.

Prosimo tihega sožalja.

V Trzinu, dne 5. junija 1918.

Matija Marinček, soprog.
Matilda Dolenc, Lori, sestre.
Ivan, Rihard, brata.

Ciril Dušan, ravnatelj, svak.

1922

Kapi se dobro ohranjen

Koleselj in kočija

Ponudbe pod št. 1939 na upravnistvo »Slovenca«.

Na prodaj sta dve dobro ohranjeni

KOLESI

Kje pove iz prijaznosti uprava lista pod št. 1940.

Naši originalni ročni drobilni mlini

s predobrobnikom, z regulacijo za fino mletje in grobo drobljenje vsakega sadja z izmenljivimi posebno trjenimi stanovitnimi mlevnimi ploščami, prekašajo vse druge izdelke.

Model I z zamahnjakom, poprijemalcem, lijem in ročico, zmelje na uro okoli 25 kg K 160.—

Model II s polžem (namesto poprijemalca) lijem in ročico, zmelje na uro okoli 20 kg K 120.—

Model III z ročnim zamahnjakom brez polža, zmelje na uro okoli 15 kg K 95.—

Poštnine prosto ako se pošlje denar naprej (pri povzetju se zaračuna poštnina)

pošilja razpečevalnica kmetijskih s rojev

GUSTAV TINTNER, Dunaj III.,

Neulinggasse 26.130. - Zastopniki se iščejo.

Restavracija

SLON

Je prav topla priporočila vsem cenjenim gostom za mnogobrojni obisk.

Trgouško pomočnico

sprejme tvrdka

JOS. ERRATH, Mokronog, Dolenjsko.

Proda se **bernardinski pes**

poldrugo leto star, zelo dober za stražo.
BELGIJSKA VOJAŠNICA, OBJEKT 14/L

Uradnica

SLOVENKA — večja nemškega jezika v pisavi in govoru, s čedno pisavo, večja strojeopisja (vendar ne pogoj), veselo naravo — se sprejme proti dobri plači, hrani in s prostim stanovanjem. Gospice, katere ne volijo mestnega truda, ampak prijetno samotno življenje (ob obali Jadranskega morja na nekem polotoku) imajo prednost! Cenjene ponudbe, če mogoče s sliko, katere se v slučaju vsprejema za popotnico potrebuje, naj se dopošljejo na upravo »Slovenca« pod »Dalmacija«.

Kuharica

SLOVENKA, večja nemškega jezika, štedljiva in večja v svojem poslu, veselo naravo, se sprejme proti dobri plači, hrani in s prostim stanovanjem. — Ponudbe s sliko, katere se v slučaju vsprejema za popotnico potrebuje, je poslati na upravo »Slovenca« pod »Dalmacija«.

Kaj varuje Vas in Vaše pred stisko v bodočnosti? To Vam pove naš prospekt o vojno-posojilnem zavarovanju, ki se radevolje dopošilja. Glavna poslovalnica »Anker«, Gradec, Raubergasse 20.

Prva slovanska tovarna igralnih kart

se priporoča vsem cenjenim trgovcem za nakup

slovanskih igralnih kart

Zahtevajte cenik in vzorce istih! 1923 Slovenci, segajte pridno po domačem izdelku!

Naročila in korespondenco na

Komisijsko prodajo prve slovanske tovarne igralnih kart.

ISCE se invalid kot

ki je obenem čevljar ali krojač. Stanovanje prosto. Kje, pove upravnistvo tega lista pod št. 1924.

Posestniki in najemniki vrtov

se vljudo vabijo, da priglase svoj naslov društva **Urinarska šola v Kranju.**

ISCE se kot

postiljon

invalid z dobrimi spričevali, vaje konjem in vožnji. — Kje, pove upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 1926.

Ne zametujte denarja!

Ne kvarite oblek

z različnimi vodnimi barvami!

Nudim Vam edino zjamčeno dobro, trpežno in blagu neškodljivo

barvo za obleke

iz najstarejše in največje tovarne za barve. Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo I. vrste

v sledečih barvah: črna, modra, temno zelena, rdeča, temno rdeča, vijoličasta, siva, rjava in rumena. — Da se napravi temno modra, se dá polovico črne, polovico modre.

Na zahtevo slovensko navodilo.

100 zavojev 50 kron.

500 zavojev po 45 kron za 100 zavojev.

1000 zavojev po 40 kron za 100 zavojev.

Poštnine prosto pošilja 1921

Rudolf Cotič

Urtnika

Imam približno

100.000 K denarja

katerega bi dala vsega ali deloma pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji na prvo vključbo bodisi na hišo v mestu ali posestvo na deželi. — Naslov se poišče v upravnistvu »Slovenca« pod št. 1941.

Dragoceno arondirano, na Dolenjskem ležeče

posestvo

v izmeri več kot 130 oralov (sestoječe iz gozdov, njiv, travnikov in pašnikov) z

mlinom

drugimi poslopji in enim posebnim vrednostnim objektom se prodaja.

Vpraša se pri Dr. Otonu Vallentschagu, odvetniku v Ljubljani, Franc-Jožefa cesta št. 5.

Stranka brez otrok išče stanovanje

obstoječe iz ene sobe in kuhinje. Kot nagrado dá živila. Ponudbe na upravo pod: »Junij«, 1902

Išče se

dvoje pridnih in poštenih deklet

za vsa domača opravila proti mesečni plači do 60 kron in celi oskrbi ter samska

hišnica proti dobri plači in s prostim stanovanjem brez oskrbe.

Povprašati je v trgovini A. ZANKL SINOVI, Ljubljana, Resljeva cesta št. 1. 1899

Ženitna ponudba.

Izobražen, mlad gospod, velike, lepe postave, boljše, stalnega poklica, se želi v svrhu poroke seznaniti z inteligentno, dobro srčno gospodično (blage in premožne vdove niso izključene). Resne ponudbe sprejema iz prijaznosti upravnistvo »Slovenca« pod št. »Vesna 1909«. Ponudba mora obsegati popoln naslov, osebnostni in omike opis, fotografijo ter družinske in premoženjske razmere. Na ponudbe brez navedenih podatkov se ne bo oziralo. Tajnost se najstrože jamči.

Tapetniškega pomočnika in vajenca učenka

kakor tudi

za prodajo pohištva sprejme J. ČERNE, Ljubljana, Dunajska cesta.

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborna penec in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavo t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavo z 10 kg K 23.—. Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kos. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavo 32 kosov K 14.—. Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavo 32 kosov K 18.—. Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavo 24 vel. kosov K 18.—. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavo vsake vrste. Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu št. 39, Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

ISCEM nujno

mehovano stanovanje

z 2 sobama, ev. s kuhinjo in s posebnim vhodom. Ponudbe na upravo »SLOVENCA« pod: »G. B.«

sprejme

mizarskega predelavca

kakor tudi pomočnika

Pojasnila daje lastnik podjetja Iv. Černe, Ljubljana, Dunajska cesta.

Ljudska posojilnica reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani

sprejema prijave na

osmo 5 1/2 % avstrijsko vojno posojilo

po obzobljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—:

I. davka prosto 5 1/2 %, amortizacijsko državno posojilo K 91.54.

II. davka prosto 5 1/2 %, dne 1. septembra 1923 odgovodljive državne zakladnice K 95.50.

Lastniki osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pred vsemi drugimi pri nakupu predmetov, ki jim bo vojna uprava koncem vojne prodala. Plačalo se bo s tem vojnim posojilom po podpisni ceni.

Vrednostni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejmejo v brezplačno shrambo in upravo.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poročstvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2 %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 15.615 deležij, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.029.850 kron.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju

kot oficijelno subskripcijsko mesto sprejema prijave na

VIII. avstrijsko vojno posojilo

po originalnih pogojih:

I. davka prosto 5 1/2 % amort. drž. posojilo K 91.54 %.

II. davka prosto 5 1/2 % odpovedljive drž. zakladnice K 95.50 %.

Tiskovine za prijavo in pojasnila so strankam brezplačno na razpolago pri naših blagajnah.

Rislo vodo in vino

razpošilja

A. OSET, pošta GUSTANJ, Koroško.

Zavarovanje na VIII. vojno posojilo.

C. kr. avstrijski zakon za vdove in sirote

(Zavarovalni oddelček)

deželna poslovalnica v Ljubljani

Francjevo nabrežje 1

sprejema

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi v vojni posojilom osme in prejšnjih izdanih.

Pojasnila dajejo naše okrajne poslovalnice v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Francjevo nabrežje 1/1), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in naši pooblaščenici zastopniki. 1915

LIPK svetovno kopalnišče zdravi zanesljivo

(Slavonija) prebato, otroške bolezni, notranje bolezni

s kopalji, blatnimi masažami, pitjem, solnčnimi in električnimi kopalji.

Oskrba od strani ravnateljstva združena s kopalji. Restavracija, kavarna, slaščičarna v lastnem obratu. Gledišča godba. Izborna oskrba. Stanovanje in kopalji v isti hiši. Prospekte pošilja kopalniško ravnateljstvo.

Radioaktivni, silikato-muriatiki, jed vsuhojuči termalni vrelci.

Zdravljenje z vodo. Za vsako avstr. kronovino je rezerviranih 50 prostov.

I. ČATER

o Celju

kupuje vedno:

žagan les, mehak in trd, tesan (stauben) les, okrogel les, les za jame, kosanje in hrastov les

in naj se mu pošljejo tozadevne ponudbe.

= PRIJAVE NA =

8. AVSTRIJSKO VOJNO POSOJILLO

SPREJEMA PO ORIGINALNIH POGOJIH IN DAJE RADEVOLJE VSA TOZADEVNA POJASNILA

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1.

1928